

Hind
2,50€
3/2020

HEA LAPS

KOOLILASTE AJAKIRI

Noor pianist:

Tähe-Lee Liiv

AAFRIKA SAFARI

Hakkame sõnadega
mängima!

Foto Karel Koplímets

KAANEPILT: ANNE PIKKOV

Kuidas sinust sai kunstnik?

Rohkem kui matemaatika meeldis mulle lapsena kõik see, mida sai ise välja mõelda ja kätega valmis meisterdada. Ja see on siiani niimoodi jäänud.

Mida peale joonistamise veel teed?

Töötan Eesti Kunstiakadeemias, kus mulle väga meeldib. Maja on täis noori inimesi, kes mõtlevad iga päev välja, kuidas teha maailma paremaks ja meeldivamaks paigaks. Maalivad, sepistavad, planeerivad linna, disainivad rõivaid, tõukerattaid ja ehteid.

Mida mõtlesid meie ajakirjale esikaant joonistades?

Selle aasta lumeta talv tundub lõputu. Aga märtsikuus on juba päike kollasem ja kevadlilled hakkavad nina välja pistma. Lapsed, kes on kui puuris elanud tiigrikesed, tahaksid ammu õue minna.

Tere, lugejad!

Märtsis tähistame emakeelepäeva ja räägime rohkem eesti keelest. Hea Laps korraldab koos Valdur Mikita ja Tähekesega keelemängude võistluse „Valge lehma saba musta lehma taga”, mille kohta saad lähemalt lugeda leheküljelt 9.

On väga tore, kui keeleteadustajatel jätkub mängurõõmu. Tähed, sõnad, laused on meil alati kaasas ning nendega saab igasuguseid asju ette võtta. Kui vaja aega viita, võib mängida sõnamängu, milles tuleb öelda uus sõna eelmise viimase tähega. Põnevamaks ja raskemaks läheb asi siis, kui sõnadel on kindel teema. Väiksena sai palju nalja keele sõlme ajamisega, kui püüdsid kiiresti korrata näiteks „pagari piparkook” või „tsinkplekkpang”. Kiirkorrumine lõppes tavaliselt uute sõnade leiutamise ja naeruhooodega.

Selliseid keelt sõlme ajavaid keelemänge ootame nüüd ka oma lugejatelt. Mängulist märtsi!

Kätlin Vainola

Hea Lapse postkast

- ✿ Kui sul on sahtlis luuletusi, jutte, pilte, koomikseid, nalju või muud põnevat, siis saada meile!
- ✿ Kui soovid arvustada raamatuid, anna teada ja saadame sulle lisainfot.

Heale Lapsele saab kirjutada nii:

1. e-posti aadressil healaps@healaps.ee
2. postiaadressil HEA LAPS, Voorimehe 9, 10146 Tallinn
3. otse kodulehelt: www.healaps.ee/KIRJUTA-MEILE/

Kuulmiseni!
Triibu-Liine
Hea Lapse vapiloom

HEA LAPS

Koolilaste ajakiri, mis ilmub
1994. aastast.

Väljaandja

SA Kultuurileht

Toimetuse kontakt

Voorimehe 9

10146 Tallinn

Tel 683 3145

toimetus@healaps.ee

Peatoimetaja

Kätlin Vainola

katlin@healaps.ee

Toimetaja

Anna-Magdaleena Kangro

anna@healaps.ee

Keeletoimetaja

Mari Klein

Kujundaja

Vivika Kalt

vivika@healaps.ee

Maketi kujundus

Menu Meedia

Koduleht

www.healaps.ee

Trükk

Aktaprint

Ajakirja tellimine

AS Express Post

www.tellimine.ee

Telefoni teel 617 7717

Välismaale tellimine

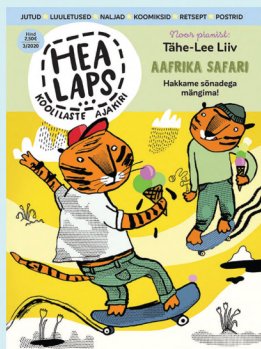
KE Ajakirjandus

ajakirjandus.ke.ee

Hind üksikmüügis 2,50

Suur aitäh Haridus- ja
Teadusministeeriumile, kes tellis
ajakirja meie põhikoolidele!

HEA LAPS 3/2020

Märtsi kaanepilt:

Anne Pikkov

SISUKORD

- 2 Mida teha märtsis?**
3 Luule Helle Kirsi, Tormi Kevvai
4 Jutt Catherynne M. Valente
„Lahkumine leopardil“
6 Muusika Pianist Tähe-Lee Liiv
9 Võistlus Valge lehma saba musta lehma taga
10 Töövari Hull Teadlane Kadrioru
kunstimuuseumis
12 Hull Teadlane Eesti keel
14 Teater Anti Kobin rööveldab NUKU laval
16 Minu reis Safari Aafrikas
23 Uudised
24 Oma sulega Triinu Kree
„Öö raamaturiiulis“
26 Sten Roosi muinasjutuvõistlus
28 Galerii Jane Mustrik
29 Osavnäpp Kirjud paberskulptuurid
30 Test Kui kerge on sul ennast väljendada?
31 Jagatud mure
32 Kokka ise! Kartulisalat
33 Kinouudised
34 Nuputamine
35 Ristsõna
36 Järjehoidja
37 Koomiks Dr Tindipleki töötuba
38 Naeru-uss
39 Siit ja sealt
40 Hea Lapse klubi

Mida teha märtsis?

ÕPI UUSI SÕNU!

Kas tead, mida tähendavad sõnad „tüüne“, „pullover“, „juurdelõikaja“ või „tohuvabohu“? Kuigi räägime iga päev oma jutud ära, on kindlasti iga lapse emakeeles sõnu, mida ta ei ole kuulnud või ei tea. Lisaks on keeltele veel murded, släng, ammukasutatud sõnad ... Võta kätte ja õpi märtsis vähemalt kümme uut sõna. Kui leiad raamatust tundmatu sõna, uuri sõnastikust järele. Tähendusi saad minna otsima ka veebiaadressille keeleveeb.ee, kus koos kõiksugused eesti sõnastikud.

TEE TEATRIT!

Märts on teatrikuu. Selle puhul on paslik just nimelt teatrit teha. Tore, kui saad mõne sõbra ka appi, koos on lõbusam ja lihtsam tegutseda! Vali näidend näidendiraamatust või kirjuta ise. Kujunda lava, loo tegelased ja harjuta. Esita näitemäng perele või sõprade ringile.

Kuldnokk

OTSI KEVADET!

Sel aastal algab kevad 20. märtsil. Kuid kevademärgid on õhus juba varem! Märka esimesi soojemaid päevi, päiksekiiri, õitsema hakkavaid lilli, pungi puudel ja saabunud rändlinde. Võib-olla annab kevadest aimu ka sinu enda soov rohkem õue minna. Mis veel võiks olla märk sellest, et kevad on käes?

EESTI KEEL

Helle Kirsi

Ma tunnen teda juba sünnist saati
ja üles kasvasin koos temaga.
Niisamuti kui minu memm ja taatki
ning õed ja vennad, isa, ema ka.

Koos temaga sai juttudesse poetud,
mind unelaulu saatel uinutas.
Nii tegudes kui mõtteis talle toetun,
ja mure tema pärast hinge puudutab.

Just nagu armastab ja hoiab mind mu ema,
ma armastan ja hoian eesti keelt.
Ta paneb targad mõtted helisema
ja meie väiksest rahvast suure teeb.

GUUGELDAJAD

Helle Kirsi

Infonäljas õpilased
netist teavet siblivad,
kui neil koolitunnis lased
mõnda vastust otsida.

„Õelge ainult, mida tahte,
digiseade aitab meid!”
Guugeldavad kaks pluss kahte ...
Vastuseid on miljoneid!!!

Millist võtta, millist jätta?
Google kahjuks küll ei tea ...
Selleks, et ei jääks sa häтта,
endal tarkus olgu peas!

Joonistas Eike Ülesoo

MUUSIKA

Tormi Kevvai

Linnulaul või lõvi lõrin,
vihmasadu, trummipõrin.
Konna krooks või tuulesosin,
rongivile, pesumasin.
Kiige kiuks ja hiire piuks,
vanaema kapiuks.
Kuulata ja märkad ikka,
kõiges kõlab muusika.

LAHEDAD LOHED

Tormi Kevvai

Mis vahet on kahel
lohel ja lahel?
Ühel on O ja teisel on A
ja vahetevahel,
lohedel kahel,
võib laht olla vahel.
Siis pole vahet
lohedel kahel –
kuis saada üle,
pärast või kohe?
Nad on kahevahel.
Vahet ei ole, lahedad lohed.

LAHKUMINE LEOPARDIL

Tekst **Catherynne M. Valente**
 Illustratsioon **Ana Juan**

„**N**o nii,” lausus Roheline Tuul, kui September smaragdrohelises kaarjas sadulas istus, sõrmed leopardi tähnilises kasukas. „Haldjamaal on tähtsad reeglid, reeglid, millest mind ühel päeval vabastatakse, kui mu paberid lõpuks läbi vaadatakse ja mulle diplomaatilise puutuma-

tuse kuldne sõrmus antakse. Kui sa nende reeglite vastu eksid, ei saa mina sind enam aidata. Sulle tehakse kas trahvi või sind hukatakse, olenevalt Markiisi tujust.”

„Kas ta on nii kohutav?”

Roheline Tuul krimpsutas teravat habet. „Kõik väikesed tüdrukud on kohutavad,” tunnistas ta

viimaks, „kuid Markiisil on vähemalt peen kübar.”

„Rääkige mulle reeglitest,” nõudis nüüd September. Ema oli teda õige noorena malet mängima õpetanud ja ta arvas, et kui ta suutis ratsu käigud meelde jätta, siis jäävad talle meelde ka Haldjamaa reeglid.

„Esiteks on keelatud igat sorti raud. Selle koha pealt on toll väga range. Püssikuulid, noad, ogalised nuiad või tungrauad, mis sul juhtuvad kaasas olema, võetakse ära ja sulatatakse üles. Teiseks on keelatud alkeemia, välja arvatud noortel daamidel, kes on sündinud teisipäeval . . .”

„Mina sündisin teisipäeval!”

„Täiesti võimalik, et ma teadsin seda,” pilgutas Roheline Tuul talle silma. „Kolmandaks, õhusõiduks on lubatud vaid leopard või juhiloaga ristirohu vars. Kui sul ei juhtu kumbagi neist olema, siis võid rahumeeli maapinnal püsida. Neljandaks, kogu liiklus kulgeb vastupäeva. Viieandaks, prügi viiakse ära igal teisel reedel. Kuuendaks, kõik ümbervahtatud lapsed peavad kandma jalanõusid, mis neid teistest eristavad. Seitsmes ja kõige tähtsam, mitte mingil juhul ei tohi siseneda Põimitud põlismetsa või sa kas hukud väga piinarikkal viisil või oled sunnitud istuma koos puuvaimueitedega kohutavalt tüütul teetseremoonial. Need seadused on pühad ja puutumatud, välja arvatud aukülastele ja metsavaimudele. Kas on selge?”

Ma vannun, et September püüdis kogu hingest kuulata, kuid tuuleleilid puhusid talle ta tumedaid juukseid näkku. „Ma . . . ma arvan küll . . .” kogeles ta kiharaid suult eemale lükates.

„Haldjaroogade söömine ja joomine tähendab muidugi siduvat lepingut, mille kohaselt tuleb vähemalt kord aastas kindlal aastaajal tagasi tulla.”

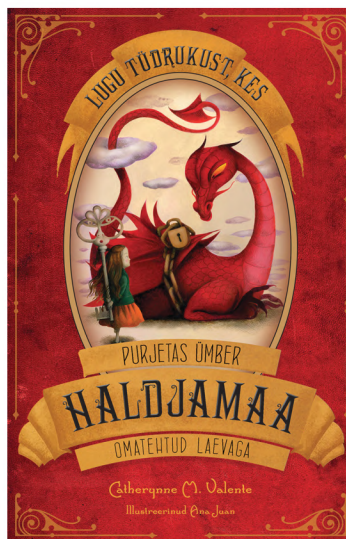
September kokkus. „Mida?! Mida see tähendab?”

Roheline Tuul silus oma korralikult pügatud teravatipulist habet. „See tähendab: söö kõike, mis on meelt mööda, kallis kirsilapsuke!” Ta naeris, nagu vilistaks tuul puude latvades. „Magus nagu marjake, kirgas nagu kirsike, mu kuutaeva kuma!”

Leebe Tuule Leopard haigutas ja eemaldus üha enam Omaha, Nebraska katustest, millele September hüvastijätuks isegi ei lehvitanud. Me ei peaks seda talle pahaks panema: kõik lapsed on südamed. Neile pole süda veel kasvanud, mistõttu nad saavadki kõrgete puude otsa ronida ja šokeerivaid asju öelda ja nii kõrgele hüpata, et täiskasvanute südamed selle peale hirmust kloppima hakkavad. Südamed kaaluvad päris palju. Sellepärast selle kasvamine nii palju aega võtabki. Kuid just nagu lugemises, arvutamises ja joonistamises arenevad lapsed selleski eri kiirusel. (Teadatuntud tõde on see, et miski ei kiirenda südame kasvu rohkem kui lugemine.) Mõned väikesed on kohutavad ja kurjad, täiesti südamed. Mõned on armsad ja kenad ja üldsegi mitte südamed. Päeval, mil Roheline Tuul Septembri kaasa viis, oli too kuskil vahepeal – mõneti südamed, mõneti kasvanud.

Ja nii ei lehvitanud September hüvastijätuks

ei oma majale ega ema tehasele, mis kaugel allpool valget suitsu popsis. Ta ei lehvitanud ka isale, kui nad üle Euroopa lendasid. Sind ja mind võib see jahmatada, kuid September oli piisavalt palju raamatuid lugenud ja teadis, et vanemad on pahased ainult senikaua, kuni nad pole veel teada saanud, et nende väike seikleja käis ära Haldjamaal ja mitte tänavanurgal baaris ja siis on kõik hästi. Ta vaatas otse ette pilvedesse, kuni tuul ta silmad vett jooksmata pani. Ta naaldus vastu Leebe Tuule Leopardi, kelle karv oli tihe ja läikiv, ning kuulatas tema tohutusuure kõmiseva südame lööke. 🍷

Tõlkinud **Leelo Märjamaa**

Katkend raamatust „**Lugu tüdrukust, kes purjetas ümber Haldjamaa omatehtud laevaga**”

Kevad tuleb sel aastal koos „Klassikatähtedega”. Teiste seas astub ETV saates võistlustulle noor pianist **Tähe-Lee Liiv** (16), kes vaatamata noorele eale on saanud häid kohti paljudel klassikalise muusika konkurssidel ning esinenud mitmel pool maailmas.

KOLM HILJUTIST SAAVUTUST:

- **Veebruar 2020 - 3. koht** vanemas vanuserühmas rahvusvahelisel Chopini konkursil Narvas (olles ainukene osaleja Eestist)
- **November 2019 - 1. koht** ja **kaks eripreemiat** Eesti Pianistide Konkursil (see on siiani suurim saavutus, kuna see oli ka ühtlasi esimene „täiskasvanute” konkurss)
- **November 2019 - 2. koht** oma vanuserühmas rahvusvahelisel Gershwini konkursil New Yorgis

TÄHE-LEE LIIV:

SOOVIN KLASSIKALIST MUUSIKAT POPULARISEERIDA

Tekst **Kätlin Vainola**

Fotod **Krööt Tarkmeel, Aare Tammesalu**

Saates osalejaid ootab ees üpris pöörane aeg: esinemised, proovid, intervjuud ja kontserdid ning seda kõike telekaamerate ees. Tänavune aasta on olnud Tähe-Lee jaoks juba algusest peale väga hoogne.

„1. jaanuaril kell kuus hommikul sõitsin Soome ning seda juba kolmandat aastat järjest,” räägib ta. „Olin seal nädal aega pianistide meistrikursusel.” Seejärel on ta jõudnud osaleda intervjuudel, teinud proove ja andnud kontserte Tallinnas, Hiiumaal, uuesti Soomes ning Itaalias.

Hoolimata erakordselt tihedast programmist jõuab Tähe-Lee teha ka muud: suhelda sõpradega ning ära vaadata näiteks uue aasta saluudi. „Kui hommikul on ärasõit, siis ma tavaliselt aastavahetusel magama ei lähegi. Sel aastal vist paar tundi magasin.”

Muusikutee algus

Muusika juurde sattus Tähe-Lee juba väiksesena. Keeruline oleks muusikaga mitte kokku puutuda, kui nii ema kui ka vanaema mängivad klaverit. „Ema arvaski alguses, et kolm põlvkonda pianiste ühes suguvõsas on liiga palju ja mind pandi viiulit mängima,” meenutab tüdruk. „Käisin aasta enne kooli ettevalmistuses, aga viiulimäng tegi sõrmed väga valusaks. Küsisin õpetajalt, kas see läheb ära? Kui õpetaja ütles, et ära muretse, sa harjud selle valuga ära, siis mõtlesin, et kuidas küll sellega peaks toime tulema ja otsustasin hoopis klaverile üle minna. Hiljem sain aru, et ju siis lihtsalt viiul ei olnud minu jaoks.”

Kuigi sai mõeldud ka inglise kolledži peale, valis Tähe-Lee muusikakeskkooli. „See kool tundus mulle vähem range.” Alates kolmandast eluaastast alustas ta balletitundidega ning Sally kunstikooliga, viimases jätkab siiamaani. Ka need alad tulid tal hästi välja, kuid 12-aastaselt muutus klaverihuvi tõsisemaks. Sel ajal hakkas Tähe-Lee käima tundi-des ka ühe kuulsa vene klaveriõpetaja juures Itaalias, kes inspireeris teda väga ning innustas mängima järjest raskemaid muusikapalu. Tähe-Lee tundis, kuidas mängutehnika hakkab suure kiirusega arenema.

Harjutamisest

„Alguses, väikese lapsena, suhtusin ma harjutamisesse üsna leigelt. Harjutamine oli kohustus ja alati ei viitsinud seda teha. Aga nende hulgas, kes muusikaõppimise on katki jätnud, pole ma kohanud ühtegi inimest, kes oleks rõõmus, et pooleli jäi. Nad on pigem kahetsenud. Kõigist ei pea saama muusi-

kut, aga muusika õppimisest on elus kindlasti kasu,” arwab ta. Tähe-Lee mäletab, et vanaema harjutas temaga hästi palju ja tunneb, et see oli väga oluline.

Erinevad õpetajad

Noor pianist usub, et muusiku kujunemisteel sõltub palju õpetajast ning ka muudest teguritest. Näiteks, kas oled õigel ajal õiges kohas ja kas sul jätkub motivatsiooni. Hetkel on tüdrukul neli õpetajat, kes kõik pakuvad isesugust kogemust. „See ei ole eesmärk, see on lihtsalt nii kujunenud,” selgitab ta. „Eesti õpetaja Marrit Gerretz-Traksmann on mulle kõige suuremaks toeks, olen temaga kõige kauem kokku puutunud. Teine Eesti õpetaja Ivari Ilja on ise ka suurepärase Chopini mängija ja õpetaja ning praegu olen just keskendunud Chopini muusikale. Kolmas õpetaja on vene pianist Konstantin Bokino, kes elab Pariisis ja õpetab Itaalias. Enamik tema edukamaid õpilasi käib mööda maailma ja võidab kõige suuremaid konkursse. Neljas õpetaja Hui-Ying Tawaststjerna on Soomes, tema on hästi detailne ning pühendab õpilastele väga palju aega. Tema tunnid on tihti nelja-viie tunni pikkused.”

Soolokontsert Kadrioru lossis sarjas „Lossimuusika” (detsembris 2019).

Järjepidevus

Loomulikult tuleb ette hetki, mil motivatsiooni on vähem. „On päevi, mil harjutangi vähem ja suhtlen näiteks rohkem sõpradega,” räägib Tähe-Lee. „Aga mul on mingi norm päevas, mille pean läbima, et ennast hästi tunda. Ja neil päevil, mil tunnen end jälle hästi, olen õnnelik, et ma siiski harjutasin.” Nii et Tähe-Leed hoiab raskematel hetkedel klaveri juures vastutustunne ja teadmine, et harjutamine tasub end alati ära. „Järjepidevus on muusika õppimisel üks kõige olulisemaid asju!”

„Klassikatähtede” võistlusele sattus tüdruk enda jaoks ootamatult. „Kui varem saadet vaatasin, mõtlesin, et ma ei taha sinna minna, see tundus hirmuäratav,” ütleb ta. „Aga kui nüüd soovitati osaleda, siis mida rohkem mõtlesin, seda rohkem hakkas meeldima. Saade on noorele inimesele hea proovikivi ja väga arendav.” Enda jaoks ootab Tähe-Lee eelkõige seda, et asjad õnnestuksid ja et ta ise jääks oma esitustega rahule.

Ridade vahelt lugemine

Maailmas on palju muusikuid. Mis teeb ühe klaverimängija teisest paremaks? „Peab oskama ridade vahelt lugeda. Pianist peaks aru saama, miks helilooja on noodid kirja pannud. Eesmärk on panna muusika elama, luua jutustus või pilt,” selgitab Tähe-Lee. „Lihtsalt niisama ära mängimisel ei ole mõtet. Ma arvan, et on oluline tuua välja nii helilooja nägemus kui ka lisada juurde oma tõlgendus.”

Tähe-Lee soov on klassikalist muusikat popu-

lariseerida ning inimesi rohkem kontserdisaalidesse kutsuda. „Ma arvan, et klassikaline muusika on kõikidest muusikavormidest kõige erilisem ja annab kõige suurema elamuse. Kuid kuna see on palju keerulisem, siis süvenemine võtab aega ja nõuab palju pühendumist.” Kuigi Tähe-Lee ise kuulab ka palju kaasaegset muusikat räpist *indie*’ni, naudib ta hetkel kõige rohkem siiski klassikalist heliloomingut. „Ma usun, et selliseid inimesi on tegelikult väga vähe, kellele klassikaline muusika ei meeldi. Näiteks Chopin meeldib inimestele tavaliselt alati, tema muusikast saadakse kergemini aru. Tema muusika on hästi tõmbav, see ei ole nii keeruline.”

„JÄRJEPIDEVUS ON MUUSIKA ÕPPIMISEL ÜKS KÕIGE OLULISEMAID ASJU!”

Keelemängude võistlus

Head eesti keele huvilised ja sõbrad!

Kuulutame välja kevadise keelemängude võistluse. Ootame konkursile ilusaid ja hea kõlaga eestikeelseid sõnu ja lauseid, mis samal ajal keele mõnusasti sõlme ajavad. Välja võib pakkuda:

- * üksikuid sõnu
- * terveid lauseid
- * lühemaid tekste
- * salmikesi

Žürii hindab sõnamängude originaalsust ja keelelist ilu. Ootame võistlusele eelkõige selliseid keelemänge, mida kutsutakse keeleväänajateks (inglise keeles *tongue twisters*).

KOBAKÄPA
KÄKITEGU

SÕORIKUSÕBRA
SÕRMELUUD

KUMMI-
KUTES
KUMMITUS
KUMMITAS
KUMMUTIS

Toome näiteid eestikeelsetest keeleväänajatest, milliseid konkursile ootame. Mõni neist on paljudele tuttav: kuu-uuriija; pagari piparkook; jõeäärne õueaiamaa; liliputid laulavad, lipud käes; kummikutes kummitus kummitas kummutis; musta lehma saba valge lehma taga, valge lehma saba musta lehma taga; põrsas jooksis põrinal üle põranda, nii et sõrad klõbisesid jne.

Võistlus toimub kahes vanuserühmas:

- * kuni 10-aastased
- * 11-aastased ja vanemad

KUU-UURIDA

Osaleda võib nii üksikult kui ka rühmana. Rühm võib olla klass, huviring, perekond või sõpruskond.

Võistlus kestab terve märtsikuu!

Tööde esitamise tähtaeg on **31. märts 2020**.

Ootame lugejate keelevigureid ja -mänge meili-aadressil healaps@healaps.ee või postiaadressil Hea Laps, Voorimehe 9, 10146 Tallinn.

Võistluse võitjad kuulutame välja **16. aprillil** Tallinna Vanalinna Rahva Raamatu kaupluses (Pärnu mnt 10), vahvamad tööd avaldame ajakirjades **Hea Laps** ja **Täheke**.

Parimatele auhinnaks kinkekaardid Rahva Raamatult, raamatud, ajakirjade aastatellimused ning üllatuspreemiad!

Koostööpartnerid on **Rahva Raamat**, **Lasteekraan**, **Eesti Emakeeleõpetajate Selts**. Võistluse eestvedaja on kirjanik **Valdur Mikita**.

HULL TEADLANE:

KUI TAHAD SAADA PAREMAKS, PEAD EKSIMA!

Hull Teadlane pesitseb Tartus, kuid teda võib kohata ka mujal. Ühel nädalavahetusel võtsime talle sappa Tallinnas Kadrioru kunstimuuseumis. Ka sel kuul on Hull Teadlane taas Kadriorus, et uudistada koos lastega näitust „Ars academica. Tartu Ülikooli kunstikogu“.

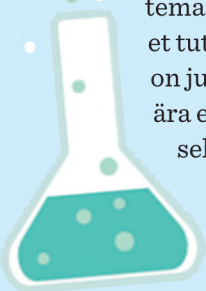

Kui me muuseumisse jõudsim, oli programm juba alanud. Kuid see polnud programm, kuhu meid oodati. See oli alles Hullu Teadlase esimene kohtumine lastega, mida vaatasime kõrvalt. Mõne aja pärast otsustasime kunstimuuseumis veidi ringi vaadata. Leidsime pisikese nurgakese, kus kabet mängida. Just sel hetkel, kui Eva vaikselt võitma hakkas, helises telefon. Tundmatu number! See oli Hull Teadlane ise.

Hull Teadlane oli just lõpetanud ühe kohtumise noorte kunsti- ja teadushuvilistega ning valmis meiega vestlema. Kasutasime võimalust ja viisime jutu peagi teadusele!

Kus Hull Teadlane tegutseb?

Tegutsen Tartu Ülikooli muuseumis, mis asub Toomkirikus, kunagise vingi kiriku varemetes, millest on tänapäeval kasutuses ainult pool, näiteks tornides saab käia. Hull Teadlane ja tema kabinet on hea lüli selleks, et tutvuda teadusega. Teadus on ju nii lai, et laps võib alguses ära ehmuda. Hull Teadlane saab selgitada.

Millal ja miks sinust sai Hull Teadlane?

Umbes 12-aastaselt hakkasin asjadest päriselt aru saama. Kui räägiti aatomitest ja molekulitest, siis hakkasin seda kõike ette kujutama. Näiteks see laud siin meie ees – ma sain aru, millest see koosneb. Või kuidas õhk liigub. Hingame välja ja igale poole tekiavad väikesed keerised. Ning kui juba tead, kuidas asjad on, siis ei olegi vaja kõike näha, võid seda ette kujutada. Mind hakati üpris

Eva ja Alma Lii koos Hullu Teadlasega

noorena kutsuma Hulluks Teadlaseks. Olin huvitatud paljudest asjadest ja natuke tuulepea ka. Mulle meeldib väga teadus, just kogu teadus. See ongi põhjus, miks ma olen muuseumis ja õpetan lapsi, selle asemel, et teha uurimistööd ja uurida üht asja hästi pikalt. Tavaline teadlane tegeleb ühe asjaga süvitsi, mulle meeldib kõike uurida ja lastele tutvustada.

Kumb oli enne – kana või muna?

Ma arvan, et igal juhul oli muna enne. Kui võtame muna kui sellise, siis kana on võrdlemisi noor lind. Pealegi enne lindi olid roomajad, dinosaurused. Need sündisid ka munast. Seega siis, kui nii küsida, oli muna ikka palju varem.

Agas kui mõtleme konkreetset kanamuna?

Teame, et kana on tekkinud evolutsiooni käigus. Ta on arenenud teisest linnust. Lapsed erinevad oma vanematest, ju see kana pidi olema teistsugune kui tema eellane. Tema pidi siis ikka sündima munast ja seda tema eellast ei kutsuta kanaks. Seega – ka siis oli muna enne.

Kas kummitused on olemas?

Ütlen nii, et mina ei tea. Mis „teadmised“ üldse tähendab? Teaduse mõttes ei ole neid olemas. Kummitusi ei saa kuidagi mõõta. Väga raske on saada seega vett pidavaid tõendeid. Teadus tegeleb asjadega, mida me saame mõõta, näha ja tunnetada. Teaduses on meil füüsikaseadused, mis panevad maailma toimima nii, nagu ta toimib. Need on päris, nendega saame välja mõelda uusi vahvaid masinad ja asju ning arendada ennast edasi. Kunagi võib-olla saame ka kummituste kohta midagi rohkem teada.

Kui tõendid tulevad, siis teadus arvestab nendega. Teadus on muutumises. Kui tulevad uued faktid, siis muudetakse teadust. Parim näide on see, et Einsteini relatiivsusteooria järel pidi teadus ümber kohanema.

Millal võiks kolida Marsile?

Oleneb, kes soovib kolida! Inimestel on see plaanis 2030-ndatel. Kui Kuul saab käia reisil, nii et tuled peagi tagasi, siis Marss on kaugel. Maa ja Marss liiguvad eri rütmis. Iga kahe aasta tagant on Maa ja Marss teineteisele piisavalt lähedal, et on mõtet lendu ette võtta. Nii et kui lähed sinna, siis pead kaks aastat ootama, et tagasi tulla. Arvatakse ka, et kõigepealt peaks sinna viima masinad, mis teevad raketikütust. Ja tehnika, et saaks seal elamist korraldada. NASA-l on Marsiga plaanid ja samuti mõtleb Elon Musk Marsile koloonia rajamisest. Tal on idee saata sinna elama miljon inimest juhaks, kui Maa peal tekib katastroof.

Hull Teadlane hakkab sättima uueks esinemiseks ja uurime, kuidas on lood lavahirmuga?

Lavahirmu ikka tunnen, aga läheb järjest lihtsamaks ja kergemaks. Kui tunned millegi ees hirmu, siis tasub seda teha! Mida rohkem sellega tegeleda, seda lihtsamaks see muutub! Inimesed kardavad kohutavalt, et nad võivad eksida. Aga eksimine ongi see, millest sa õpid. Kui tahad saada paremaks, pead eksima!

Pärast intervjuud suundume kunstisaali, kus Hull Teadlane ja kunstiteadlane räägivad lastele näitusest ja põnevatest maalidest. Hull Teadlane teeb kõigi rõõmuks ka katseid. Esimene katse on seotud rõhuga, teine kunstiga ja kolmanda puhul leiame end kana lahkamas (õnneks oli see kana nukk). Et Hull Teadlane on külas kunstimuuseumis, on neljaski tegevus seotud kunstiga. Joonistame vildikatega kohvifiltrile pildi ja teeme filtri märjaks. Uskuge või mitte – must vildikas muudab kohvifiltril värvi!

Hullu Teadlase kabinet asub Tartu Ülikooli muuseumis, aadressil Lossi 25, Tartu linn. Uuri lisa internetist hullteadlane.ut.ee

Tekst
Alma Lii Farkas,
Eva Kreem
Fotod **Kätlin Vainola**

EESTI KEEL

Eesti keel kuulub uurali keelkonda, läänemeresoome keelte hulka. Eesti keelele sarnaseid keeli leiab nii lähedalt kui kaugelt – Soomest Siberini –, kusjuures ka ungari keel arvatakse olevat eesti keele sugulane. Ja tegelikult ei ole eesti keelgi igal pool Eestis sama. Kutsutagu neid siis murreteks või omaette keelteks, aga võru, setu, mulgi ja tartu keel on kõik üksteisest päris erinevad ja neid veel osatakse, kuigi mulgi ja tartu keel on väljasuremise äärel.

õ

Eesti keele kõige tuntumaks eripäraks on õ-häälik. Kui ütleme sõnu, milles on õ, ei kuule teisi keeli rääkivad inimesed neid samamoodi nagu meie. Erinevust kuulevad lapsed kuni 1,5 aasta vanuseni, pärast seda kuulevad õ-d õigesti ainult need, kes on sellega pidevalt kokku puutunud. Enamikus keeltes seda häälikut ei ole. Õ-tähe tõi eesti kirjakeelde 19. sajandi alguses keeleteadlane **Otto Wilhelm Masing**.

Kolm tähtsat keeleinimest

Johannes Aavik (1880–1973) on tuntuim eesti keele uuendaja ja keeleteadlane, kes tõi meie keelde palju uusi sõnu. Aaviku tuletatud sõnadest on tänaseni kasutuses näiteks **embama, ese, laip, meenutama, mõrv, naasma, nõme, nõrdima, siiras**.

Eduard Ahrens (1803–1863) on tähtsaim eesti kirjakeele kujundaja. Ahrens oli kirikuõpetaja ja keelekorraldaja. Ta ühtlustas eesti kirjaviisi: algselt olid kirikukeel ja rahvakeel väga erinevad, sest kiriklik kirjakeel põhines saksa keelel. Ahrens muutis kirjakeelt eesti keelele hääliduspärasemaks. Tema uuendused ja koostatud lauseõpetus panid aluse tänapäevasele grammatikale.

Kristjan Jaak Peterson (1801–1822) oli Eesti rahvuskirjanduse looja ja laulik. Vaatamata lühikesele elueale jõudis Peterson palju: ta oskas 16 keelt ning kirjutas palju luuletusi ja proosamõtisklusi. Tema sünniaastapäeva 14. märtsil tähistatakse **emakeelepäevana**.

Sõnaveeb

Aasta tagasi valmis uus sõnastikuportaal sonaveeb.ee, mis koondab endas kogu keeleinfo ja sisaldab praegu umbes 130 000 eestikeelset sõna ja väljendit. Sõnaveebis on kõik sõnaraamatu osad koos: sõnad, väljendid, seletused, näitelauseid, naabersõnad, päritoluinfo, sõnade käänamine, pööramine ja sõnamängud. Eesti sõnade hääldust saab kuulata. Sõnaveeb täieneb pidevalt ning on seetõttu eriline ja väga kasulik andmebaas. Nii et kui sul järgmine kord on kahtlus, kuidas mõnd sõna kirjutada või käänata, siis ava kasvõi nutitelefonis sõnaveeb ja vaata järele.

Kõnelejad

Hinnanguliselt on eesti keel emakeeleks umbes 1,1 miljonile inimesele. 2012. aasta andmetel räägib eesti keelt võõrkeelena veel 168 000 inimest. Mitteestlasi, kes huvituvad meie keelest ja kultuurist, nimetatakse **estofilideks**. Oxfordi ülikooli uuringute kohaselt on eesti keel grammatika poolest üks maailma kõige keerulisemaid ja raskemini õpitavaid keeli. Seega võime teisi keeli õppides endale meelde tuletada, et me juba oskame ühte kõige raskemat keelt.

Ajalugu läbi keele

Eesti keeles sisaldub ka ajaloo-teadmisi. Näiteks on eesti keeles veel peidus eestlaste kunagine maailmatunnetus ja usk. Vanaeestlastel oli kombeks näha loodust elusana: nii on näiteks mäel jalg (millest tuleb tänaseks muganenud mõiste mäejalam). Samuti on osa meie keelde tulnud värvinimetusi pärit just loodusnähtustest: valge-valgus, roheline-rohi.

Hull Teadlane
Tartu Ülikooli
muuseum
hullteadlane.ut.ee

Fotod **Adobe Stock, Wikipedia**

RÖÖVEL HOTZENPLOTZ

Röövlimürgel NUKUteatris
Otfried Preussleri raamatu

„Röövel Hotzenplotzi
uued seiklused“ põhjal.
Lavastaja **Mirko Rajas**.

Osades **Anti Kobin**,
Risto Vaidla, **Karl Sakrits**,
Getter Meresmaa, **Mihkel**
Tikerpalu, **Doris Tislar**.

Etendused märtsis,
aprillis, mais.
Uuri lähemalt
mängukava nuku.ee

ANTI KOBIN

RÖÖVELDAB NUKU LAVAL

NUKUteatri lavastuses „Röövel Hotzenplotz“ mängib nimirolli näitleja **Anti Kobin**, kes puutus teatrisisikuga kokku koolipõlves.

▲ Kuidas sinust sai näitleja?

▲ Näitlejaks tahtsin saada juba päris noorelt. Arvan, et umbes 11–12-aastasena oli mul selge, et tahan saada näitlejaks. Olen Viljandis sündinud ja koolis käinud. Kui olin 11-aastane, tehti Ugala teatrisse

noortestuudio, mida juhtis Kaarin Raid. Sain sinna sisse ja käisin seal suure rõõmuga. Vanemad võtsid mind ka teatrisse kaasa alati, kui nad isegi käisid. Eks sealt see teatripisik. Keskkooli ajal osalesin kooliteatri trupis, mida juhtis minu lemmikõpetaja Reet Sinimaa. Teatrikooli astumine oli juba loomulik jätk. Peale gümnaasiumi lõppu proovisin lavakasse, aga ei saanud sisse. Järgmisel aastal proovisin Viljandi Kultuuriakadeemiasse ja saingi sisse.

Kuidas sattusid NUKU-sse?

NUKU-sse sattusin nii, et peale teatrikooli lõpetamist olin ühe hooaja Endlas, aga kevadel tegi tolle aegne nukuteatri kunstiline juht Andres Dvinjaninov pakkumise tulla NUKU-sse tööle. Võtsingi pakkumise vastu, teadmata midagi nukuteatrist. Hiljem pole seda otsust kunagi kahetsenud.

Milline näeb välja üks näitleja tööpäev?

Nukuteatris algab tihti etendus hommikul kell 11. See tähendab, et kell 10 pean ma olema teatris. Kui

MULJED:

- * See oli väga lõbus, hoogne ja naljakas etendus.
- * Meeldis kõik: näitlejad, lavakujundus ja muusika.
- * Laval oli palju pille ja lauldi mitu laulu. See oli lahe!
- * Huvitav lavakujunduse lahendus oli see, et tegevus toimus kogu aeg ühe ehitise juures.
- * Mulle meeldis, et isegi kui näitlejal ei olnud tööd, oli ta ikka laval ja tegi mõnd rütmi või muusikat.
- * Naljakas oli see koht, kui politseiülema püksid olid röövel Hotzenplotzi kätte sattunud ja see, et röövel Hotzenplotz kirjutas vigadega.
- * Hotzenplotz ei olnud ei hirmus ega ohtlik röövel, pigem selline naljakas ja natuke omamoodi.

Muljetasid Eesti Lastekirjanduse Keskuse loovkirjutamise ringi lapsed.

etendus lõpeb, on natuke vaba aega ja siis on proov, mis kestab tavaliselt kaheksani. Vahepeal peab jõudma veel reklaame lugemas või multikatege- lastele dublaaži tegemas käia. Mõnikord on aga nii, et on kaks proovi päevas ja etendust ei olegi. Või siis on hommikul proov ja õhtul etendus.

Mille poolest erineb nukuga mängimine n-ö tavalisest näitlemisest?

Nukuga mängimine erinebki sellepoolest, et tavalises teatris nukke pole. Aga, kui nüüd tõsiselt rääkida, siis on nukuga mängides oluline fookus seada nukule ja ise vähem tähelepanu võtta. See on üks kuldreegel. Nukuga mängimine on natuke võrreldav mõne muusikainstrumendi mängimisega, see on üks lisaoskus. Muidu on kõik sama nagu draama- näitlejalgi.

Kuidas oma rollideks valmistud?

Ma ei tea, kas mul on mingi eriline valmistumis-rituaal, aga kindel on see, et näitleja peab kogu aeg avatud silmadega ringi liikuma ja jälgima, kuidas inimesed käituvad, räägivad, liiguvad, naeravad ja nutavad. See kõik aitab karakteri loomisel väga palju.

Mängid röövel Hotzenplotzi. Mida sellest röövlist ise arvad?

Arvan, et tegelikult on ta oma hinges hea mees. Ta lihtsalt käitub nii sellepärast, et on väga üksik ja kõik on harjunud sellega, et röövel on kuri ja käitub halvasti. Aga täpsemalt näete juba meie etenduses. 😊

Küsis **Kätlin Vainola**
Fotod **Siim Vahur**

SAFARI AAFRIKAS

Tekst **Leena Zangen**, 5. klass
Brüsseli II Euroopa Kool

Eelmise aasta suvi oli minu jaoks väga põnev ja seiklusrikas: me käisime perega Aafrikas. Kuna me elame Brüsselis, lendasime alguses Brüsselist Zürichisse, seal istusime ümber ning siis lendasime Etioopia pealinna Addis Abebasse ja sealt edasi Tansaaniasse.

Eksootilised loomad

Sõit Tarangeri rahvusparki kestis viis tundi, nägime tee peal palju pakse lehmi ja väikeseid lapsi. Siis algaski meie safari – sõitsime autoga mööda suurt rahvusparki ringi. Esimene loom, keda nägime, oli gasell. Ta oli imeilus! Me sõitsime edasi ja juba oligi seal teine loom – see oli gnuu, kes istus kivi peal ja mõnules. Pärast viit minutit sõitmist oli näha jube palju autosid ja hästi palju elevante, kes suure kar-

jaga kuskilt tulid. Kaelkirjakud olid ka seal ja nemad jõid koos sebrade ja gnuudega vett. Pärast seda tuli veel üks kari elevante, mõned isegi kaklesid. Selles uues karjas olid ka elevantibeebid, kes ulatusid mulle rinnuni. Peale pikka päeva sõitsime tagasi hotelli, tee peal nägime veel jaanalinde.

Järgmisel päeval nägime tüügassigu, kes mängisid nii naljakalt muda sees ja hiljem nad jooksid nagu hullud, sabad püsti, ringi. Juba kohe peale seda nägime taas elevante rohelisse sohu minemas. Kui me piknikuplatsil lõunat sõime, tulid meie juurde sebrad. Nad jalutasid ringi ja kadusid ära. Ühe minuti pärast tulid nad tagasi ja vahtisid meid. See oli nii äge, et lihtsalt seisad sebra ees ja vahid, kuidas tema sind vahib.

**„SEE OLI NII ÄGE, ET
LIHTSALT SEISAD SEBRA
EES JA VAHID, KUIDAS
TEMA SIND VAHIB.”**

Serengeti rahvuspark

Kui me sebravahtimisega valmis olime, sõitsime Serengeti rahvusparki. See on üks kuulsamatest maailmas! Alguses oli seal tühjus ja näha oli ainult ühte gaselli, kes möödus nendest paljudest plastpudelitest, mida inimesed olid sinna visanud. Meie aga hoidsime perega prügi enda juures, nii et kui hotelli jõudsim, siis viskasime selle ära. Pärast

**„MEIE AÇA HOIDSIME
PEREÇA PRÜGI
ENDA JUURES,
NII ET KUI HOTELLI
JÕUDSIME, SIIS
VISKASIME SELLE ÄRA.”**

üksikut gaselli nägime meie ees pikutamas lõvi. Kui tagasi ööbimiskoha poole hakkasime sõitma, siis nägime hulka autosid ühe suure kivi ümber

parkimas. Seal toimus midagi ning hakkasime uurima, milline loom nüüd tuleb.

Kõik rääkisid, et seal on leopardiema koos kahe beebiga. Ma olin üllatunud, et leopard ennast nii hästi puude vahele peita oskas. Kui leopardiema teisele poole kivi läks, liikusid muidugi ka kõik autod sinna. Seda oli õudne vaadata, sest inimesed ei lasknud loodusel üldse rahu olla.

Pühvliimast pannkoogid

Järgmisel hommikul sõime hommikusööki, see oli väga maitsev, sest pannkoogid olid pühvliimast tehtud ja ma võtsin neid kohe juurde. Kui hakkasime autoga sõitma, nägime taas sebrasid ja pühvleid, kes meid kurja näoga vaatasid. Mulle need pühvlid küll väga ei meeldinud, sest nendel oli kogu aeg nii kuri nägu peas, et see vahepeal hirmutas. Aga piim oli neil küll maitsev! Me sõitsime edasi ja nägime jälle suurt hulka autosid, mis seisid väiksema kivi ees. Mu isa nägi kohe, mis seal on – meie ees oli neli gepardibeebit, kes vaatasid põõsast välja. Ema oli kümme meetrit vasakul suure kivi juures. Ma kuulsin, kuidas nende ema oma beebisid kutsus.

MINU REIS

Jõehobud ei uju

Järgmisel hommikul sõitsime Ngorongoro kraatri rahvusparki. Teel sinna oli väga külm ja kõik oli täiesti punast värvi. Seal olid puud: need olid täis samalt, mis rippus ja rippus. Me sõitsime edasi, kuni

„JÕEHOBUD EI OSKA TEGELIKULT UJUDA, VAID NAD AINULT KÖNNIVAD.”

nägime viit isalõvi. Nägime ka gnuude migratsiooni ja selle taga oli suur tiik, mille sees olid imelised flamingod.

Pärast flamingosid nägime ninasarvikut. Meie ees olid tuhanded autod – kõik tahtsid temast pilti saada. Sõitsime taas edasi ja siis, äkki, jooksis meie ees jõehobu. Ta läks suurde järve, kus haises, sest jõehobud kakavad sinna vette, kus nad on. See tähendab, et nad ujuvad oma väljaheite sees! Jõehobud ei oska tegelikult ujuda, vaid nad ainult kõnnivad. See toimub nii, et nad pumpavad enda kopsudest õhu välja, siis kõnnivad 20 sekundit või rohkem ringi. Seejärel nad puhuvad ennast õhku täis ja tulevad veepinnale. Nad nagu hõljuvad seal ja kui oled jõehobude juures, siis pane parem nina kinni!

Masaide majad

Samal päeval käisime ka masaide juures. Nemad on musta nahavärviga inimesed, kes arvavad, et kõik lehmad, kelle jumal andis, on nende omad. Sain teada, et nad joovad ainult kitsepiima ja lehmaverd, sellepärast on neil nii valged hambad. Ma nägin ka nende koole ja maju. Majad olid seest nii pimedad, aga kui jääd kauaks sisse, siis näed ka, mis seal sees on. Mulle meeldisid need majad, sest seal lõhnas nii hästi suitsu järele.

Minu reis Aafrikasse oli väga põnev ja sain maailma kohta teada palju-palju uusi asju! 🌍

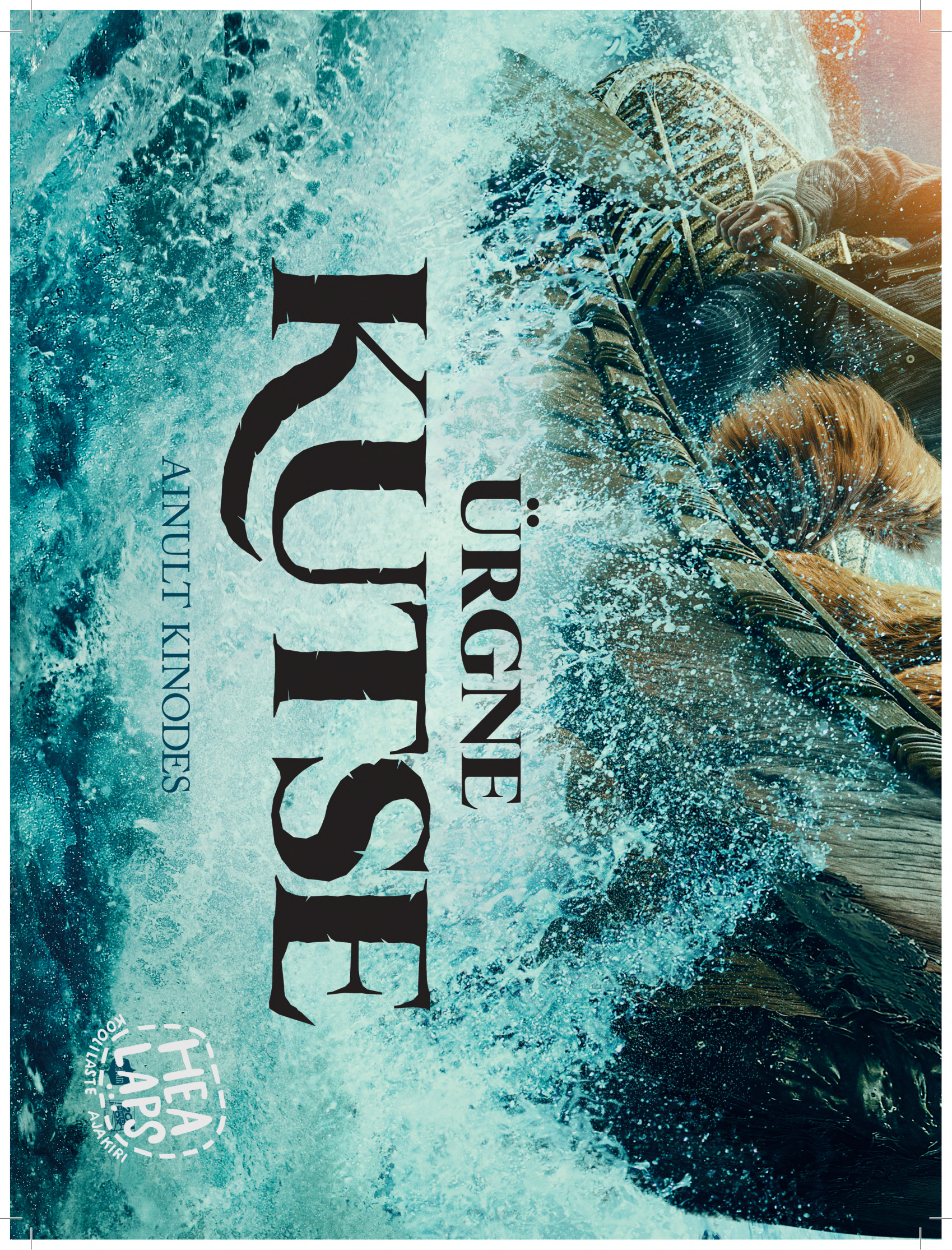

KAS TEADSID?

- ❖ **Serengeti rahvuspark** asub Aafrikas Tansaania põhjaosas Serengetis. Nimi tähendab tõlkes „lõputut välja”.
- ❖ Rahvuspark on tuntud tänu iga-aastasele imetajate hiidrändele.
- ❖ Enam kui miljon gnuud, 200 000 sebrat ja 300 000 Thomsoni gaselli rändab vihmaperioodil kasvanud värsket rohtu sööma.
- ❖ Neile omakorda järgnevad kiskjad.
- ❖ Loomade rände ulatus on hinnanguliselt kuni kolm tuhat kilomeetrit.

Thomsoni
gasell

ÜRGNĒ

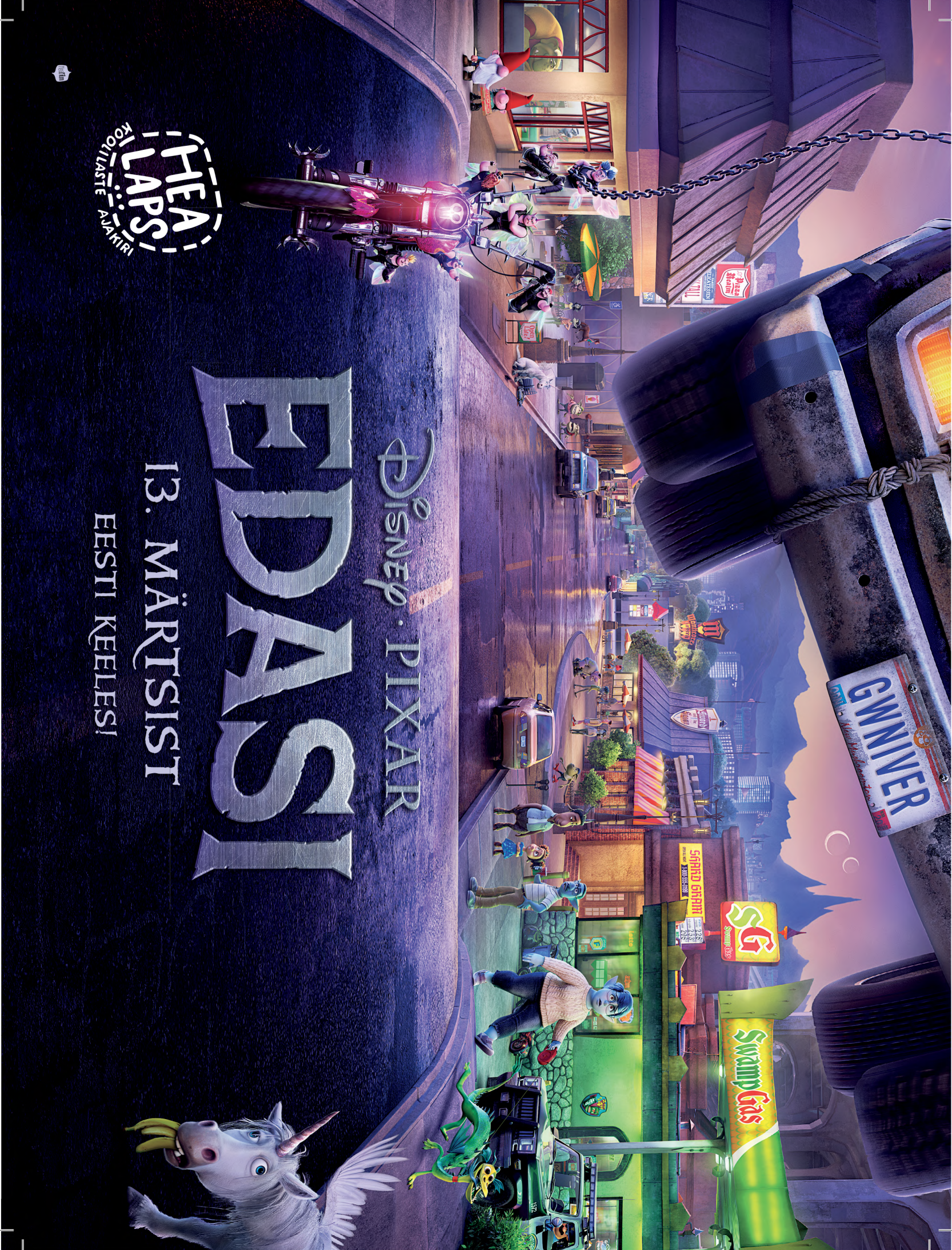
KUTISE

AINULT KINODES

HARRISON FORD

HEA
LAPS
KOOILASTE
AAKIRI

Disney · PIXAR

EDDAS

13. MÄRTSIST

EESTI KEELES!

LEJULUGU
4

TEGIJATELT

KRIMILUGU NOORTELE

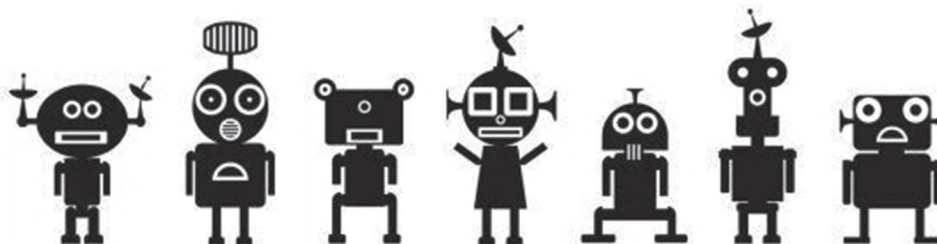
Märtsis esietendub Viljandis **Ugala teatris** Kanada autori **Alan Bradley** raamatul „**Piruka magus põhi**” põhinev krimilavastus. 11-aastane Flavia de Luce leiab koduaist hingevaakua mehe. Kes see on? Ja miks ta just Flavia kurgipeenas oma otsa leidis? Mõrva peamiseks kahtlusaluseks saab maja peremees kolonel de Luce, kuid Flavia ei usu isa süüd ja asub juhtumit ise lahendama. Siit saab alguse ohtlik ning üllatuserohke teekond, mille käigus tulevad ilmsiks saladused nii mõnegi tegelase minevikust. **Taavi Tõnissoni** (pildil) lavastatud ja **Marion Unduski** kujundatud lavastuses on palju leidlikke ja ootamatuid lahendusi. Lavalugu pakub rohkelt põnevust, aga kindlasti ka omajagu nalja.

Foto Heigo Teder

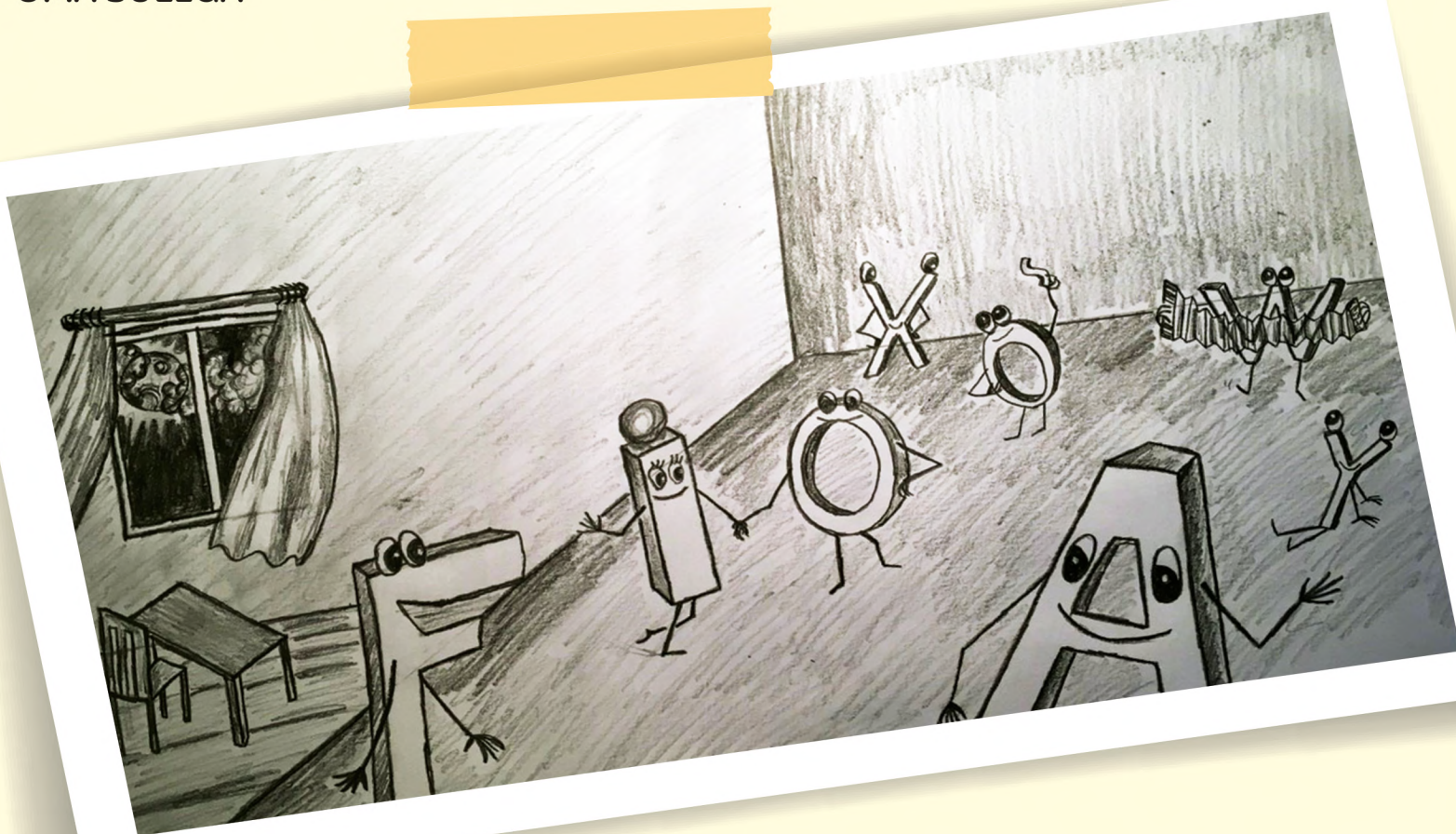
LASTEKUU VABAÕHUMUUSEUMIS

Eesti Vabaõhumuuseumis on märts lastekuu. Igal märtsikuu pühapäeval toimub lastehommik väikese kontserdi ja lastele sobiva menüüga. Taludes saab meisterdada, mõistatusi lahendada ning Kuie koolis sule ja tindiga postkaarte kirjutada. Kui lastehommiku tegutsemised tegutsetud, võib muuseumialal ringi jalutada, hobusega sõita ja Kolu kõrtsi külastada. Lisainfo evm.ee

„MIDA NAERAD, KOOLIJÜTS?”

Taas on aeg panna paberile naljapilte! Tartu Variku Kool ja MTÜ Varia Noorteklubi kuulutavad välja koolinoorte karikatuurivõistluse. Sel aastal on võistluse teema „Tere, robot!” Oodatud on mustvalged originaaltööd formaadiga 210 x 297 mm (A4) ning tööde arv on piiramatu. Iga töö tagaküljele tuleb kirjutada nimi, kool ja klass. Töid ei tagastata. Parimad tööd jõuavad näitusele ja saavad auhinna! Tööd palutakse tuua 1. aprilliks 2020 aadressil Piima 1, Tartu 50110, õpetaja Paul Kunmani nimele.

öö

RAAMATURIIULIS

Pilvisel kuupaisteta ööl vastu emakeelepäeva hakkas kõrvitsakollaseks võõbatud seintega klassiruumis number 14 midagi kahisema. Miski sahistas ja puhkis nagu vana roostes auruvedur. Ometigi polnud puulaudadest koolimajas südaööl ühtki hingelist peale mõne kapi taga oma võrgu kallal nokitseva armetu ristämbliku, kes ei näinud päevaselgi ajal mingit tarvidust lärmama hakata. Kisama kippusid hoopis inimesed, kui juhtusid riiuli taha veerenud pliiaitsit otsides mõnda kaheksakoivalist märkama. Hetkeks ilmus isegi kuuketas, kes polnud mitu nädalat nina pilveräbalate vahelt välja pistnud, pannes õhus tantsisklevad tolmu-

ebemed valgusvihus valssi keerutama. Kummaline kahin paisus aga aina valjemaks.

Nurgas seisval riiulil siples üks vana kapsaks loetud raamat, selle luitunud kaanel ilutses väärilvalt suur A-täht, mille tipus seisis punase harjaga kukk. Köide sirutas lehti ja ajas end ühe koha pealt lahti. Seal oli mustvalge tähestik, millele lebasid omal kohtadel sirgetes ridades trükitähed. A sirutas aeglaselt ühe jala üles, seejärel teise, võttis hoogu ning hüppas leheküljelt välja.

Kangeks jäänud selga sirutades löi ta silmad lahti, liigutas prooviks paar korda rooste läinud lõugu ja pasundas siis kõlaval häälel nagu kindral-kuberneri: „Ahoi, auväärt aabitsa asjaosalised!”

Selle peale ajasid ka teised tähed end vaevaliselt püsti, painutasid oma ihuliikmeid ning vaatasid lahti klõpsatanud nõöpsilmadega uudishimulikult ringi. Täpselt aasta tagasi olid mõned asjad tuttavas klassiruumis teisiti. Üks eri pikkusega jalgadega kõikuv puutool oli varem seisnud toa keskel, nüüd oli see vasakus nurgas. Pisike kollane riiul oli värvitud roheliseks ning suur roheline kapp vööbatud kollaseks. Viimase alanurgas oli ühes ämblikuvõrgu pool tosinat hädiselt vehklevat äädikakärbest, kaks tükki vähem kui mullu.

Tähtedel, mis seal salata, oli selliste pisiasjade peale hea silm. Nende ülimal tähelepanelikkus tõi kaasa selle, et ühele õndsale keskööle – mil nad said end sirutada ja aabitsast lahkuda – järgneval kolmesaja kuuekümneme viiel ööl oli neil vagusi raamatu vahel lebedas vähemalt millestki meelt lahutavast mõelda.

Tähed lobisesid omavahel, kilkasid, kepsutasid ning vaidlesid ilmaasjade üle, kuni järsku märkas parasjagu kleenukese preili I-ga polkat vihtuv O riiuli hämaramas nurgas seisvaid võõraid.

„Kes need on?” kõlasid aabitsatähtede vahel ridamisi imestunud ning kohkunud sosistused. Tundmatud kõverikud astusid lähemale. Tulijateks olid mingid võõrad seninägemata kriipsukujud, kes paistsid olevat sama hämmeldunud kui aabitsa-elanikud ise. A astus, parimatest sõpradest E ja I kõrval, teisele, väiksemale seltskonnale vastu.

„Kes teie olete?” päris A ettevaatlikult, olles valmis taganema.

„Tavalised tähed,” kostis võõraste ees seisev olevus susiseva häälega. Täishäälikutest kolmik piidles tundmatuid uurival. Nad olid kõverad, töid kuuldavale harjumatu sisisevaid helisid nagu rästikud ning näisid sel riiulil uustulnukad olevat.

„Ahhaa, ja kust te täpsemalt tulite? Meie,” seletas A oma selja taha kogunenud uudishimuliku rahvamassi poole viibates, „elame ühe vana aabitsa vahel.”

„Meie kodu on ka aabitsa vahel. Aga see aabits on uus,” sõnas tundmatute eestkostja F end kodu- raamatust rääkides pisut paremini tundes.

„See kuulub õpetajale, lõhnab kibeda trükivärvi, mõru kohvi ning esimese septembri astrite järele. Meid pandi siia riiulisse üleile.”

F kõhatas ja müksas seni toimuvat tummalt pealt vaadanud kaaslasti.

„Pliis, me tutvustaksime end. Nii, tema on C, siis on veel Š, Z, Ž, Q, X ning Y. Ning see, kes parajasti akordioni mängib, on W,” rääkis F ja vehkis innukalt kätega nagu tuuleveski.

„See kõik on ju väga kena,” alustas A viisakalt, „kuid kus teid õigupoolest kasutatakse?”

F ajas silmad suureks nagu tõllarattad, mõtles viivu järele ning deklameeris valjult, et ka teised vana aabitsa tähed kuuleksid: „Christian šoppas ja ostis želeed.”

Vanad aabitsatähed lasid valla imetluspomina. Nüüd hakkasid kõik tähed üksteise võidu enda ainuomast kõla esitlema.

„Rongi rattad ragisevad,” põristas R, samal ajal kui P puristas kiiresti hinge tõmbamata: „Pisike päkapikk Peeter purjetas pakiliselt purpurpunasel purjekal pakpoordis paikneva palmipuu poole, pugides ploomikooki.”

Kirjatähtede öö möödus kui linnutiivul, nii vanad kui ka võõrtähed lustisid nii ennastunustavalt, et ei märganudki, kuidas tuhkallid pilvelaamad mine-ma sõudsid ja säravad taevatähed välja tulid. Kui W parajasti oma kauge sugulase V-ga kaerajaani tantsis, märgati, et klassis on kuidagi valgumaks läinud.

„Mis? Kus? Kes? Ah? Kas ma magasin kõik maha? Ja hommik on juba käes?” karjatas alles nüüd vana aabitsa vahelt välja ukerdanud ringutav küsimärk.

„Ei,” kostsid täpitähed õnnelikult aknast välja vaadates, „on alles öö äia õe õueaias.”

Kui õpetaja oma uue aabitsa hommikul lahti tegi, oli tema imestus suur. Tähed seisid küll õiges järjekorras, aga mitte enam laitmatult sirgetes viirgudes nagu tinasõdurid, vaid suures üle kahe lehekülje ulatuvas ringis. Tähtedel oli nimelt ringmängu pooleli jäänud, ümberringi seisvate sõprade keti sees lebas A, kes oli parajasti omadega ummikus, kuidas ringi taga seisva X-i eest põgeneda ja keegi muu „jäneseks” sisse lükata. Aga nüüd oli tal vähemalt pikk aasta aega oma strateegiat välja mõelda.

Kirjutas ja joonistas **Triinu Kree**, 14-aastane
Viljandi Kesklinna Kool

UUTMOODI MUINASJUTT

Elas kord üks rikas tüdruk, kes läks mere äärde jalutama ja nägi seal konna. Konn oli suremas, sest ta ei jaksanud veeni hüpata. Tüdrukul hakkas konnast kahju ja ta pani konna vette.

Konnal hakkas kohe parem ja ta ütles: „Aitäh, et mu ära päätsid! Aga OK siis, tšau!”

Konn ujus minema. Tüdruk läks oma villasse. Järgmisel hommikul nägi ta öökapil suurt valget pärlit. Ta mõtles, et mis seal ikka, kingitud hobuse suhu ei vaadata, ja päeva peale läks see tal meelest ära.

Järgmisel hommikul aga oli ta öökapil ilus roosa pärlikarp. Seegi kord ei osanud ta asjast midagi erilist arvata, sest ta oli rikas tüdruk ja sai päris tihti kingitusi. Aga kui ta ülejärgmisel hommikul öökapilt väikese sinise teemandi leidis, hakkas asi teda huvitama. Sest see on ju põnev, kui sul on salajane austaja. Ja tüdruk võttis pähe mõtte, et peab teada saama, kes see niisugune on.

Niisiis pani ta endale telefonis äratuskella helisema 23.45, sest teadagi toimub kõik maagiline keskööl. Pärast seda jäi tüdruk magama. Kui ta 23.34 ärkas, ei tulnud tal kaua oodata, sest varsti hüppas konn uksest sisse, siis öökapile ja asus sinna paigutama järgmist kingitust. Sel hetkel kargas tüdruk voodist välja ja suudles konna.

Konn hakkas helendama ja surisema, siis kõlas kõva pauk ja tuli palju tossu.

Rikas tüdruk oli üpris imestunud, nähes, et tema ees ei seisa prints, vaid hoopis üks tüdruk. See tüdruk rääkis, et ta on mitu tuhat aastat vana printsess, kelle nõidus ära üks preester.

Printsessi lugu oli selline: „Ma kasvasin üles kristlikus ühiskonnas, aga mu vanemad polnud kristlased ja nad ei lasknud mind ristida. Kohalik preester aga oli selle

otsuse pärast maruvihane ja sõnus mu ära, nii et kui ma 13-aastaseks sain, muutusin konnaks. Ainult siis, kui keegi mind suudelda otsustab, pidin jälle inimeseks saama. Konnaks olemise ajal ma ei vana-
nenud. Kuid ma ei tohtinud kellelegi öelda, kes ma tegelikult olen, muidu oleksin igaveseks konnaks jäänud.” Rikas tüdruk oli kogu loost jahmunud, aga et oli kesköö, otsustas ta printsessiga järgmisel hommikul edasi tegeleda ja nad läksid magama.

Hommikul otsustasid nad, et peavad printsessi lossi tagasi viima, sest see polnud eriti kaugel ja pealegi oli rikas tüdruk seal oma vanematega külas käinud. Nad ei läinud tõlla või limusiiniga, sest tahtsid matkata. Teel möödusid nad ühest kõrtsist. Kui nad sisse astusid, nägid nad, et kõrtsmik oli kõhn ja kurb ning kõrts täiesti tühi. See tundus neile veider ja nad liikusid edasi.

Tee peal nägid nad ka üht talu ja kui nad sisse kiiksid, siis pererahvas nuttis, sest pere ainus laps oli nälga surnud. See vapustas neid mõlemaid. Nad nägid veel mitut vaest talu, igas talus mornid ja kurvad näod.

„Hmm,” arutas printsess omaette, „minu ajal siin küll sellist vaesust polnud.”

Ka rikas tüdruk arutas: „Ma pole varem alamkihi hulgas viibinud, aga ma ei oleks osanud arvatagi, et inimesed nii vaeselt elavad.”

Varsti hakkas loss paistma.

„Stopp,” ütles lossivalvur, „keste olete ja mis põhjusel siia tulite?”

Rikas tüdruk näitas dokumenti ja ütles: „Ma olen tema Kõrgeausust külastanud. Tema lahkel loal tuleksin talle jälle külla.”

Valvur andis dokumendi tagasi ja ütles: „Te olete lossi lubatud. Tema Kõrgeaususel ei käi juba ammu

külalisi, nii et kõik tema tuttavad on siia oodatud.”

Kui nad lossi astusid, torkas neile silma puhas rikkus. Põrandad olid kõige lõhnavamast tamme-puust, seinad kaetud maaliliste vaipadega, laes kuldlühtrid. Marmorkeerdtrepist üles kõndides mõtlesid nad, kas nii suurt rikkust on ikka vaja, kui rahvas on näljas ja vaesuses.

Tema Kõrgeaususe kuninga tuba asus lossi kõrgeima torni tipus. Neil ei olnud mingit kindlat plaani, nad tahtsid vaid sugupuuraamatust järele uurida, kas printsess oli tegelik troonipärija. Kui nad kuninga tuppa astusid, nägid nad teda baldahhiinvoodi kõrval toolikesel istumas ja heegeldamas. Ta tõstis pea ja tegi sellega kerge nõksu, mis tähendas, et tüdrukud võivad istuda.

Nad rääkisid kuningale loo ja palusid temalt luba sugupuuraamatut vaadata. Kuningas oli lapsena laisk ega viitsinud õppida, aga seda raamatut sirvis ta hoolega ja teadis, et kui selle tüdrukutele annab, kaotab ta võimu. Talle meeldis väga võimul olla, nii laskis ta tüdrukud lossi vangikongi heita.

Kong aga ei olnud põrmugi tänapäevane: kivi-põrandad ja -seinad, akende asemel trellid ja igal pool luukered. Kui tüdrukud olukorrast toibusid, hakkasid nad mõtlema, kuidas põgeneda. Taskutes sorimise järel leidis rikas tüdruk, et temalt unustati telefon ära võtta. Muidugi helistas ta isale, kes oli varsti kohal. Rikka tüdruku isa oli ärimees ja töö kõrvalt oli ta ära õppinud mitmesuguseid oskusi, sealhulgas rauasae käsitlemist.

Kui tüdrukud vangikongist välja said, sõitsid nad isa mootorrattaga villasse tagasi ja tegid tee peal uue plaani. Nad puhkasid ennast välja ja järgmisel hommikul sõitsid isa helikopteriga tagasi lossi.

Lossis polnud neil pikemat juttu: nad ronisid mägironimisvarustusega lossitorni ja läksid lahtisest aknast sisse, aga nad ei olnud arvestanud laser-turvasüsteemiga. Andurid hakkasid tuututama. Nüüd tuli kiiresti tegutseda. Nad sidusid kuninga kinni ja vaatasid tema kapid üle. Kuna kuningale ei meeldinud lugeda, olid kapid päris tühjad ja sugupuuraamatut lihtne leida.

Valvurid olid juba tuppa jõudnud, kui nad helikopterisse hüppasid ja linna lendasid – sugupuu pidid kinnitama sugupuutundjad. Linnas läks kõik viperusteta ja sugupuu tunnistati õigeks. Seejärel kiirustasid nad lossi, võttes tee peal villast endaga kaasa paar turvameest. Kui nad olid kuningale pabereid näidanud ja tõestanud, et printsess oli tegelikult troonipärija ja tema kadumisel oli troon antud üle ta tädipojale, kes oli praeguse kuninga kauge esiisa, sai printsess trooni tagasi. Kuri kuningas ja tema teenrid saadeti välismaale uut elu alustama, riigi majandus löi õitsemale, kõrtsmik muutus trullakaks ja rõõmsaks, tallu, kus laps oli ära surnud, sündisid kolmikud, rikas tüdruk aga löi heategevusorganisatsiooni ja kõik elasid elu lõpuni õnnelikult.

Liisa Kornel, Tartu Katoliku Hariduskeskus

TALLINNA VANALINNA PÄEVAD JA HEA LAPS ESITLEVAD: LUGUDE KONKURSS „VANALINNA KUMMITUSLOOD“

Ootame 1.-7.klassi lapsi esitama oma illustreeritud lugusid kummitustest, kes tegutsevad Vanalinnas. Kirjatükk võiks mahtuda ühele leheküljele.

**Tööd tuleb esitada 1. aprilliks
Tallinna Keslinna Valitsusse (Nunne 18).**

Parimad kuulutatakse välja 6. juunil Vanalinnapäevade lastealal. Parimad saavad auhinna ning tööd trükitakse ära lasteajakirjas Hea Laps

Rohkem infot: www.vanalinnapaevad.ee

GALERII

Jane Mustrik,
Võru Kunstikool

Ilon Wiklandi
konkursi laureaat

Juhendaja
Tiina Suumann

Juba kuuendat korda osalesid
14-18-aastased noored **Ilon Wiklandi**
nimelisel noore kunstniku preemia
konkursil. Seekord oli ülesandeks teha
illustratsioonid M. J. Eiseni muinasjutule
„Kuningapoeg ja kuningatütar”.

Kirjud paber- skulptuurid

Sul on vaja: vähemalt kolm lehte paberit, kääre, liimi, vildikaid

1 Voldi paberid pooleks.

2 Joonista hariliku pliiatsiga pooleks volditud paberile koduste esemete abiga erilise kujuga šabloon.

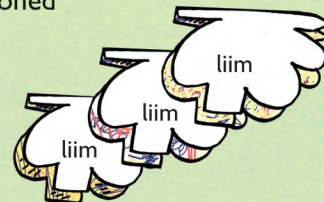
Lõika kujund välja.

4 Joonista ja värvi igal paberil üks pool (sissepoole jääv) julgelt mustriks.

5 Tee iga volditud tüki joonistusega külje üks pool liimiseks. Vajuta teise tüki pool sellega kokku, voltimisjooned täpselt kohakuti.

Kleebi tükid kokku.

3 Lõika šablooni järgi ka teistest pooleks volditud paberitest täpselt sama kujuga tükid.

6 Viimaks kleebi kokku esimese lehe esimene ja viimase tüki viimane pool.

Ongi paberskulptuur valmis!

Skulptuure tegid Eesti Lastekirjanduse Keskuse kunstikambri lapsed Brit Needrit, Lola Koritski, Madli Mursu ja Emma Siemer.

Meisterdamist õpetas Kertu Sillaste

KUI KERGE ON SUL ENNAST VALJENDADA?

Vasta küsimustele ja liida vastuste ees olevad numbrid kokku.

A. Kuidas sulle meeldib oma ideid väljendada?

1. Arutad meelsasti oma ideid klassikaaslastega või sõpradega.
2. Tahad rääkida nelja silma all inimesele, keda tunnud ja usaldad.
3. Eelistad oma ideed ja mõtted endale hoida. Lihvid ja viimistled neid enne avaldamist.

B. Kui sul tuleb sõbra kutsest keelduda, siis kuidas eelistad seda teha?

1. Soovid öelda talle silmast silma. Siis saad veenduda, et ta ei võta seda isiklikult ja selgitada, et järgmisel korral „oled käsi“!
2. Eelistad kirjutada sõbrale sõnumi. Sõnumi saatmine tundub kergem, siis sa ei näe tema võimalikku pettumust.
3. Sul on väga raske ära öelda. Kardad tema pettumust ja mõtled, kuidas õigeid sõnu leida. Ootad viimase minutini. Kui võimalik oleks, ei ütlekski midagi.

C. Õpetaja korraldab klassis rühmatöö. Mis tundeid see sinus tekitab?

1. Sulle meeldib rühmatöös osaleda. Haarad kohe ohjad ja tunnud end täiesti vabalt.
2. Oleneb, kes on rühmas! Mõnikord on lihtsam ja teinekord jälle keerulisem. Kuid põhimõtteliselt saad rühmas olulised asjad välja öeldud.
3. Sulle ei meeldi rühmatööd. Sa kuulad ja ütled midagi ainult siis, kui keegi küsib või kui midagi muud üle ei jää.

D. Kui sa ei nõustu kellegi arvamusega siis sa ...

1. ... asud väitlema ja vastupidist tõestama. Püüad aktiivselt veenda teist (sõpra, klassikaaslast, õpetajat) kuulama ja nõustuma enda arvamusega.
2. ... mõnikord sekkud ja ütled, et on ka teisi võimalikke arvamusi, selgitad lühidalt, kuidas sina asja näed.
3. ... hoiad oma arvamuse enamasti endale.

E. Kui sul on abi vaja, kuidas toimid?

1. Lihtsalt küsid abi! Keegi ikka aitab!
2. Kaalud, kuidas abi küsida. Küsid ainult sõbralt või inimese käest, keda tõesti usaldad.
3. Ei küsigi eriti abi. Püüad ise hakkama saada.

**Punktide arv
5-8**

Sul on lihtne ennast väljendada ning teistele kuuldavaks ja nähtavaks teha. Sul ei jää puudu ei julgusest ega sõnaosavusest. Oled võimekas kõneleja ja läbirääkija, võid kaaslasigi kergesti inspireerida. Oled valmis oma arvamuse eest ka tuliselt võitlema. Vahel lähed isegi nii hoogu, et teiste kuulamine ununeb ära. Kui abi vajad, siis küsid kõhklemata ja usud, et abita sa ei jää.

9-12

Sul on lihtsam väljendada ennast inimestele, keda sa tunned ja usaldad. Rühmas või ka klassi ees oma arvamuse eest võitlemine võib tunduda sulle keeruline. Kuid kui midagi juba ütled, on sinu sõnad tasakaalukad ja veenvad! Ennast väljendades on

alati risk: kas teised kuulavad või ei kuula? Võid proovida veelgi rohkem ja kõvema häälega oma arvamust öelda, sest selles on alati mingi sügavam iva! Sinu sõnadel on kaalu!

13-15

Suudad olukordi jälgida ja märgata, kuid tunned tihti, et parem on oma arvamus väljendamata jätta. Tegelikult jäävad inimesed nii ilma sinu väärtuslikust vaatenurgast, mis võtab sageli arvesse olulisi momente, millega teised pole osanud arvestada. Mõnikord võib sind kätte saada ka üksindustunne. Püüa rohkem oma mõtteid välja öelda, esialgu sõpradele ja inimestele, keda usaldad. Võib-olla nad võtavadki sind kuulda! Kui ei võta, hinga sügavalt sisse ja välja ning proovi kellegi teisega!

Saada oma murekiri meile! Kirjadele vastab psühhoterapeut Merit Lage. Saada küsimus murekiri@healaps.ee või Hea Laps, Voorimehe 9, 10146 Tallinn.

TRENNIST VÄSINUD!

Tere, mul on selline mure, et ma olen trennis käimisest väsinud. Ma käin muidu viis korda nädalas trennis ja siis on vahepeal võistlused ka. Mu isa küsis, kas ma siis ei taha käia? Tegelikult ma ei saa isegi aru, kas ma tahan trennis käia või ei taha. Mida ma tegema peaksin?
Karl, 11-aastane

Nädalas viis korda trennis ja koolis käia on päris suur koormus. Kui nii palju trennis käid ja võistled, tähendab see ka, et oled sellel alal andekas. Et vahepeal väsimus peale tuleb, on ka päris loomulik. Ja vahel on nii, et me tõepoolest ei tea, kuidas toimida. Selleks et taas tunda, teada ja tahta, on mitu võimalust:

- Kuidas sulle tunduks, kui trennist käimist ajutiselt, näiteks paariks kuuks, vähendada 1-3 korraks nädalas? Saaksid siis ehk hinge tõmmata!
- Vahel lapsed arvavad, et pole võimalik trennikoormust vähendada. Tegelikult on ikka. See on parem, kui trenni ära jätmine.

- Võib võistlustest mõneks ajaks loobuda: näiteks ühe kuni kahe kuu või ka kogu kevade jooksul.
- Mõtled, et mida treener/vanem selle peale öelda võib? Seda ei tea enne, kui proovid. Võta vajaduse korral appi keegi, kes sind mõistab! Parem on esialgu kokku leppida ajutises koormuse vähendamises kui spordialast päriselt loobuda.

KOKKA ISE!

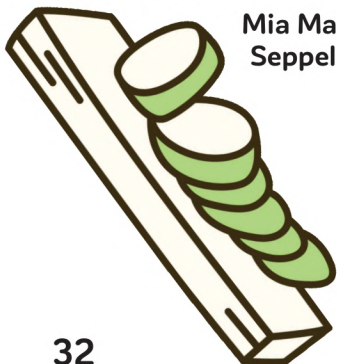

Fotod Tiiu Suvi, Liisi Sikka

KARTULISALAT

Mia Mai Seppel

Teatud mõttes on kartulisalat väga sarnane sünnipäevapeole. Nii nagu kogunevad inimesed tähistama, kohtub palju toiduaineid ühes salatikausis. Ja ehkki nad on erinevad, saavad nad vahvasti läbi. Loomulikult võib kartulisalatit süüa ka argipäeval. On väga mõnus, kui koolist tulles ootab sind ees karbike kosutava einega. Salati kokkusegamine ei võta kuigi palju vaeva ning hapukoort ja kartuleid leiab vast iga eestlase külmkapist. Kõige tipuks muutub salat seistes paremaks, sest maitse saavad korralikult seguneda. Retseptis on kogused küll märgitud, kuid alati võid oma maitse järgi askeldada, lisada või välja jätta ja koguseid timmida.

VAJA LÄHEB:

- * 7 keskmist kartulit
- * 2-3 hapukurki
- * 1 keskmine sibul
 - * 3 keedetud vabakanamuna
- * 1 pikk värskel kurk
- * 250 g hapukoort
- * 150 g majoneesi
 - * soola
 - * pipart

* Võimaluse korral keeda kartulid ja munad juba eelmisel õhtul valmis. Pese kartulid kraani all korralikult ära ja pane keedupotti. Vala potti nii palju külma vett, et kartulid oleksid kaetud. Aseta pott kuumale pliidile ja lase veel keema tõusta. Keeda umbes 25 minutit või kuni kartulid on pehmed. Kurna vesi, kuid pea meeles, et pott on väga tuline, seetõttu palu vanemalt abi. Lase kartulitel toatemperatuuril jahtuda.

* Keeda ka munad. Lase veel potis keema tõusta ja libista munad ettevaatlikult lusikaga vette. Keeda mune 7–8 minutit. Kurna (võid jällegi vanema appi kutsuda), seejärel jahuta külma vee all.

* Koori kartulid ja munad.

* Tükelda kartulid, kurgid ja munad väikesteks kuubikuteks. Haki sibul väga peeneks.

* Sega kõik ained suures kausis läbi majoneesi ja hapukoorega.

* Maitsesta soola-pipraga.

* Enne serveerimist aseta kiletatud kauss tunniks ajaks külmkappi.

KINOÜUDISED

Talve sel aastal nagu polnudki, aga see ei vähenda põrmugi rõõmu tõsiasja üle, et kohekohe on käes kevad! See aga ei tähenda, et kogu vaba aeg peaks kuluma vabas õhus linnulaulu kuulates ja lumikellukesti otsides. Oi ei, kaugel sellest! Järgnevalt toon teieni valiku paljudest eripalgelistest lugudest, millest alanud kuul pimedas kinosaaalis osa saada.

Keeruliste inimsuhete suur asjatundja Jane Austen kirjutas kunagi romaani nimega „**Emma**”, mis on jõudnud aastakümnete jooksul ekraanile lugematu arv kordi. Nimitegelaseks on ilus, tark ja rikas aadlipreili Emma Woodhouse (Anya Taylor-Joy), kes on

enda õnnetuseks sündinud mitte Londonis, vaid kaunis, ent puruigavas Highbury külakeses. Selleks, et endale tegevust leida, hakkab Emma kohalikuks kosjamoorigks, saamata aru, et elavad inimesed pole nagu malenupud või portselannukud, millega oma tahtmist mööda talitada. Eriti veel olukorras, kui Emma enda süda ootamatult kiiresti lööma hakkab. Romantilist segadust, armumisi, pisaraid ja rõõmu on selles loos rohkem kui küll.

Pixari stuudio on tõeline imede sepikoda, kust on pärit sellised maiuspalad nagu „Lelulugu”, „Kollide kompanii”, „Imelised”, „Pahupidi”, „Üles” ja paljud teised unustamatud filmielamused, mis kõnetavad vaatajaid, olgu sel vanust 2 või 102 aastat. Nüüd tuleb viimasel ajal palju järjefilme vändanud stuudiolt midagi täiesti uut, täpsemalt suure südamega animamuinasjutt „**Edasi**”. Selle tegevuspaigaks on

tänapäevaseks äärelinnaks muutunud fantaasia- maa ning kaks seal elavat haldjavenda, Ian ja Barley, kes kasutavad iidset loitsu, et veeta üksainus päev oma ammulahkunud isaga. Nii võimatuna näiva soovi täitumine saab olema kõike muud kui kerge.

Inglismaalt siirdume Hiina keisririiki. Disney stuudio jätkab hoogsate mängufilmide väntamist, mille aluseks nende enda varasemad animafilmid. Värskeimaks teoseks selles reas on suur seiklus „**Mulan**” – iidse Hiinas aset leidv lugu kartmatust ja südist tüdrukust. Kui Mulani kodumaad ähvardab halastamatu Bõri-khaan, kelle paremaks käeks on erakordselt osav ja ohtlik nõid, kohustab keiser iga peret loovutama ühe mehe sõjaväkke riiki kaitsma. Paraku on Mulani isal vaid kaks tütart. Aga mehe tervis ei laseks tal selliseid vintsutusi üle elada. Nii teebki Mulan julge otsuse ning põgeneb öö varjus vanematekodust, esitledes end oma isa pojana. Kas ja kuidas selline parimate kavatsustega teoks tehtud pettus ka õnnestub, selgub juba kinosaaalis.

Kuu lõpeb ühe kodumaise looga, mis kannab mitme aastakümne taha viivat pealkirja „**Hüvasti NSVL**”. Selle filmi peategelase Johannese elu pööratakse pea peale siis, kui tema ema otsustab Soome tööle minna, sest pois kupatatakse Sillamäele vanavanemate hoole alla. See aga tähendab, et Johannesel tuleb hakata üksinda elu õppetundidega rinda pistma. Armumine, kaklused, riskid, karistus. Samal ajal laguneb tema ümber kurjuse impeeriumiks peetud NSV Liit, mida peeti igaveseks. Kuidas on võimalik sellises olukorras üldse normaalne teismeline olla? Kui sellist sõnapaari olemaski on. Normaalne teismeline!?

Aprillikuu pakub sellist mürtsu, et kinol lendab katus pealt, sest siis saavad ekraanile nii James Bond kui ka Trollid! Aga sellest ja paljust muust juba järgmises numbris. Kohtumiseni kinos!

Kinokuju

VÄIKE MÄRTSIIN

1. Emakeelepäeva tähistatakse ...

- a. ... Kristjan Jaak Petersoni sünnipäeval
- b. ... Otto Wilhelm Masingu sünnipäeval
- c. ... Johannes Aaviku sünnipäeval

2. Aadressilt keeleveeb.ee leiad ...

- a. ... unustatud sõnu
- b. ... palju sõnastikke
- c. ... õ-tähega seotud infot

3. Hullu Teadlasega võib märtsis kohtuda ...

- a. ... Eesti Vabaõhumuuseumis
- b. ... kosmoses
- c. ... Kadrioru kunstimuuseumis

4. Inimestel on plaanis Marsile kolida ...

- a. ... aastal 3000
- b. ... 2030-ndatel
- c. ... ülehomme

5. Anti Kobin õppis teatrikoolis ...

- a. ... Viljandis
- b. ... Paides
- c. ... Narvas

6. Serengeti rahvuspark asub ...

- a. ... Mehhikos
- b. ... Aafrikas
- c. ... Jaapanis

#125
02.2020

Lembitu mõistatus

Kevadel jagas loodusõpetuse õpetaja kõigile lastele seemned ning andis neile ülesandeks kasvatada seemnest kaunis taim. Kõige ilusama lille esitleja pidi hindeks saama kena rasvase viie.

Mõne nädala pärast oli aeg taimed kooli tuua. Lapsed tulid, potid kaenlas, ühel lill ilusam kui teisel.

Ainult Krõõda potis ei olnud peale mulla mitte midagi. Ju oli ta saamatu aednik või lihtsalt laiskvorst.

Ometi oli Krõõt ainuke, kes hindeks viie sai.

Kuidas nii?

Eelmine mõistatus

Eelmise mõistatuse lahendus on, et tüdrukust kustutasid pärast ema lahkumist küüna ära.

Kokkulepe oli, et nad lähevad magama, kui küünal on lõpuni põlenud. Kustunud küünal aga ei saagi ju seda teha!

Seekordse vastuse välja nuputamiseks on aega terve kuu – lahendus koos uue mõistatusega ilmub järgmises ajakirjanumbris.

Õigesti vastanute vahel loosime välja auhinnaraamatuid!

Ootame vastuseid **5. aprilliks 2020** e-posti aadressil healaps@healaps.ee või postiaadressil Hea Laps, Voorimehe 9, 10146 Tallinn.

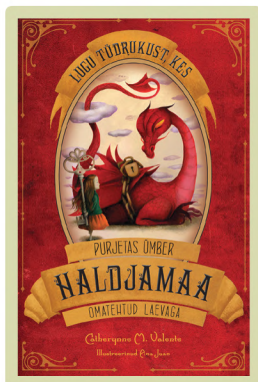
Lisa vastusele oma vanus ja elukoht!

			Elo	lehtpuu	aasta sugulas- rahvas Venemaal	tara magus toiduaine
			Eesti metsades elunev kaslane			
			riik, mille pealinn on Vilnius			
			••• Eespäev ••• Petrone ••• Mäe			Hedvig
			Eno Raud raamat			täpiga täht
			sekund Dolores	liiter		Urmast
			Aktuaalne kaamera	antiloop		ookean
uhkeldama, kelkima, hooplema	...2 ansambel Eduard Uspenski	lennukikuur; kaarhall				
		6 x täht ilmakaar				
muusika						Lea
kollane väärismetall			kahe- võitlus			
			tuhanõu; valimiskast			
Uku	sõnada, öelda					lill soome keeles
	Ost					
noot		2. noot		rõhuv rahutus ja hirm; ••• tainas	Nelli Kalikova Auguste Rodin	
		••• Nestor pollitik				
tonn	lohe, draakon					
	tuulehoog					
••• Vint maall- kunstnik			aurulaev			
			Ülle			
3. noot		kaameli kehaosa			Süd	kolmapäev
		pühapäev			Tiit	
••• kann potillil			üks koolipoiss Oskar Lutsu „Kevades”			

Ristsõna koostas Ilmar Trull

Ootame vastuseid 5. aprilliks 2020 e-posti aadressil healaps@healaps.ee või postiaadressil Hea Laps, Voorimehe 9, 10146 Tallinn. Lahendajate vahel loosime välja vahvaid raamatuid!

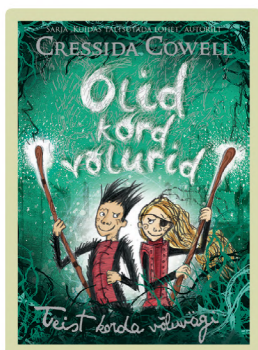
JÄRJHOIDJA

UNUSTAMATU JA ILUS LUGU

Catherynne M. Valente raamat „Purjetas üle Haldjamaa omatehtud laevaga” räägib 12-aastasest Septembrist, kes elab tavalist elu, kuni ta isa läheb sõtta ja ema tööle tehasesse, kus ehitatakse lennukimootoreid. Ühel päeval kohtub September Rohelise Tuulega, kes on kehastunud rohelistes jopes härrasmeheks, ja kellega on kaasas ka Leopard, kes kutsub Septembrit seiklema, vihjates, et tema abi on vaja Haldjamaal. Uus Markiis on ettearvamatu ja tujukas, kuigi ta pole Septembrist mitte päevagi vanem. Ainult Septembril on võimalus midagi ette võtta. September leiab endale sõbrad, üheks neist on raamatuid armastav Austatud Lohe A-L, keda September kutsub lühidalt Elliks, ja kelle isa oli Raamatukogu. Teiseks tema sõbraks on maarid nimega Laupäev. Mulle see raamat meeldis ja ma ütlesin, et ehk on see hea raamat sellepärast, et tekitab erinevates inimestes erinevaid mõistmisi ja suhtumisi. Hakkasin raamatu lõpus mõtlema, et terve see lugu sellest, kuidas September Haldjamaale läks ja terve tema seal oldud aeg, see võis olla Septembri kujutluse vili. Raamat sobib kindlasti lugejatele, kes armastavad raamatuid, nagu „Alice Imedemaal” ja „Kuldne Kompass”. Pildid joonistas **Ana Juan**, eesti keelde tõlkis **Leelo Märjamaa**.

Kirke Randveer, 5. klass
Tallinna Inglise Kolledž

TEIST KORDA VÕLUVÄGI

Kujutle end kolme tuhande aasta tagusele Inglismaale, mil võluvägi on veel päriselt olemas, ürgmetsas möllavad sortsid ja iga puutüve taga varitseb oht. Xar on võlurpoiss, kelle käel on ohtlik sortsiplekk. Soov on sõdalastüdruk, kelle valduses on võimas võluväeline loitsuaabits. Neid lahutab teineteisest kõrgeim müür, mida võib ette kujutada. Kas võib olla, et saatus nad ka teist korda kokku viib, kui juba nende esimene kohtumine oli äärmiselt ebatõenäoline? Võta raamat ja saad teada! **Cressida Cowelli** raamat „Olid kord võlurid. Teist korda võluvägi” on sarja teine raamat. Tõlkis **Eve Laur**.

PÄÄSTKE MAAILM!

Pildiraamat „Greta ja hiiglased” jutustab loo väiksest tüdrukust, kes elas kord paksus metsas loomade ja lindude keskel. Ühel hommikul tulevad loomad-linnud Greta juurde abi paluma. Hiiglased on hävitanud metsa ning asemele ehitanud palju maju. Nad on muutunud nii ahneks, et järel pole enam suurt muud kui väike metsatukk. Väike vapper tüdruk otsustab midagi ette võtta, et päästa metsaelanike elud ja kodud. Otse loomulikult on raamatu loojaid inspireerinud koolitüdruk Greta Thunberg. Autorid **Zoë Tucker** ja **Zoe Persico**.

VANAISA, MIKS
SUL KALENDRI
14. MÄRTSI
ÜMBER PUNANE
RING ON?

Emakeeleühing

MÄRTS

30	31				1
2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25
26	27	28	29		

KAS EMA
LUBAS, ET
KÜPSETAB
SIIS OMA
SOKOLAADI-
TÜKKIDEGA
BANAANI-
KEEKS!

AGA KAS TE SEDA
KATEATE, MIKS
ON EMAKEELEPÄEV
JUST 14. MÄRTSIL?

S'EST SIIS EI
OLE MUL
JALKATRENNI?

JÄ TEATE, TA EI OLNUD MINGI VÄETI NOHIK.
TA OLEVAT MITU KORDA TARTU JA RIIA
VAHET KÖNDINUD. ÜLE KAHESAJA KILOMEETRI
OTS!

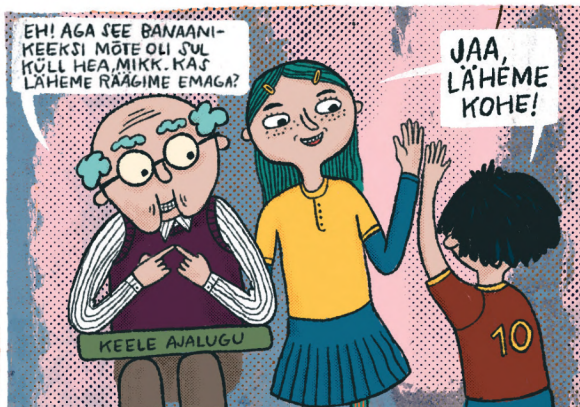
EH! S'EST SEL
PÄEVAL SÜNDIS
KRISTJAN JAAK
PETERSON.
TEMA SÜNNIPÄEV
VALITI EMA-
KEELEPÄEVAKS
SELLEPÄRAST,
ET TA OLI
ESIMENE PÄRIS
EESTIKEELNE
LUULETAJA.

KÕVA MEES! TEMASUGUST
OLEKS MEIL JALKAMEES-
KONDA VAJA.

EH! AGA SEE BANAANI-
KEEKSI MÖTE OLI SUL
KÜLL HEA, MIKK. KAS
LÄHEME RÄÄGIME EMAGA?

JAA,
LÄHEME
KOHE!

HOOPIS SELLEPÄRAST,
ET 14. MÄRTS ON
EMAKEELEPÄEV!
KAS TEIE EI
TEADNUDKI?

AA, JAA. TEADSIME
KÜLL, MEILON SIIS
JU KOOLIS ISEGI
AKTUS.

DOKTOR TINDIPLIKI
TÖÖTUBA

EMAKEELNE

Priit Põhjatala / Ulla Saar

Ulla Saar 2020

Illustratsioon Liis Roden

„Kus käivad hamstrid puhkamas?”
„Hamsterdamis.”

▶▶▶

„Miks on Kuu peal ebamugav elada?”
„Poolkuu perioodil läheb kitsaks.”

▶▶▶

Emakeeletunnis küsib õpetaja:
„Kuidas on mitmus sõnast puu?”
„Mets,” vastab Juku.

▶▶▶

Järgmises emakeeletunnis.
„Kuidas on sõna puu ilmaütlevas
käändes?”
„Lageraie.”

SÕBRAD ARUTAVAD.
„KAHJU, ET MITTE KEEGI
MULLE KUNAČI EI HELISTA.”
„AČA SUL EI OLEGI JU TELEFONI.”
„MIS SIIS, NAD JU EI TEA SEDA!”

Madis saabub kooli jalgrattaga,
väike vend kiljub pakiraamil.
„Miks sa venda rattaga vead, kuuled ju,
kuidas ta kisab?”
„Mul on rattakell katki.”

PISIKE JUKU
PRESIDENDILOSSI EES.
„MIKS SIIN SÕDURID SEISAVAD?”
„NAD VALVAVAD PRESIDENTI,”
VASTAB ISA.
„KAS PRESIDENT
TAHAB SIIS PÕGENEDA?”

Juku kurdab arsti juures, et
pole ikka veel terveks saanud.
„Kas sa siis ei järginud neid
juhiseid, mis ma sulle andsin?”
„Ei, kui ma seda oleksin teinud,
siis mind siin enam poleks.”
„Kuidas nii?”
„Paber juhistega lendas viienda
korruse aknast välja ...”

ÜKS NAABER UURIB TEISELT:
„KAS SEE ON TEIE KOER,
KES ÖÖSITI HAUGUB?”
„MUIDUČI! MIS TE ARVASTE,
ET SEE OLEN MINA VÕI?”

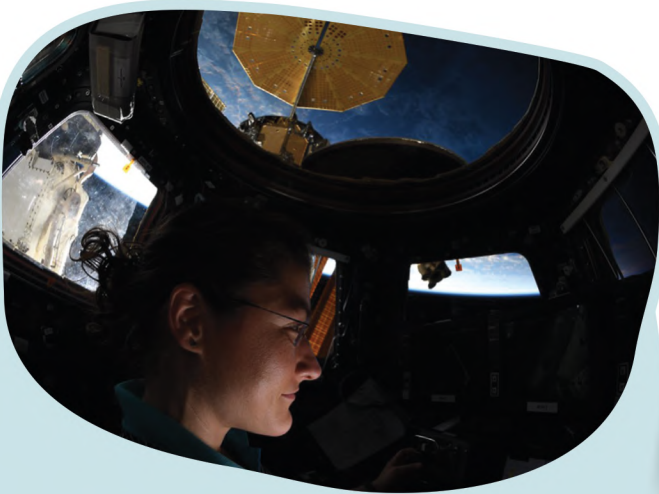
Heliseb häirekeskuse telefon.
„Kas te saate mind aidata? Mu keldris
on karu!”
„Tehke nii: pudistage leivapuruga aeda
rida, nii et karu läheb selle järel aiast välja.”
Natukese aja pärast heliseb telefon uuesti.
„Nüüd on keldris kaks karu.”

*

KILPKONN, KES VÕIS KANDA TÜKIKEST MAAD

Juba 1976. aastal selgitasid teadlased arheoloogiliste kaevamiste käigus leitud fossiilide põhjal välja, et umbes 8 miljonit aastat tagasi elas Maa peal hiiglaslik kilpkonn *Stupendemys geographicus*. Mõni aasta tagasi aga leiti Lõuna-Ameerika põhjaosast, Venezuelast selle liigi tõenäoliselt kõige suurema esindaja kilp. Kilp on 24 meetri pikkune ja arvatakse, et seda kandnud kilpkonn võis kaaluda 1145 kilogrammi ehk sada korda rohkem kui tema lähim seni elus olev sugulane Amazonase kilpkonn.

KOSMILINE REKORD

Ameerika astronaut Christina Koch tegi veebruaris maailmarekordi - olles esimene naine, kes viibis kosmoses 328 päeva. Christina Koch startis eelmise aasta 14. märtsil ja naasis kosmosest tänavu 6. veebruaril. Rekordiline tundub ka see, et kosmosereisi jooksul läbis ta 223 miljonit kilomeetrit ja nägi iga päev 16 päikesetõusu ja -loojangut.

LOOMASÕBRALIK TSIRKUS

1975. aastal Austria pealinnas Viinis asutatud Zirkus Roncalli oli üks maailma esimesi tsirkuseid, mis loobus etendustes metsloomade kasutamisest. Eelmisel aastal aga võtsid nad loomad *show*-desse tagasi. Elevantid, hobused ja isegi kuldkala teevad publiku lõbustamiseks uskumatuid trikke. Pealtvaatajad võivad loomade esinemist rahuliku südamega vaadata, sest ühtki neist pole trikkide õpetamiseks väärkoheldud - tegemist on osavalt loodud halogrammidega. Vaevalt küll, et halogramm-elevant publikusse tormaks, aga kui mõni selline elevant kõrva peale juhtub astuma, ei juhtuks vast midagi.

OMANÄOLINE MASK

Tundub kummaline teha mask enda näost ja seda siis kandma hakata ... Disainer Danielle Baskin mõtles aga välja just sellise. Maskid, millele ta inimese näofoto trükib, on kaitsemaskid, mida kannavad arstid.

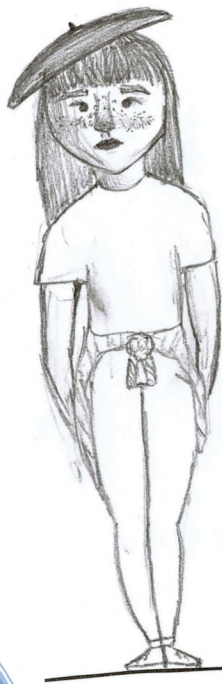

HEA LAPSE KLUBI

Veebruari Hea Lapse klubi teema oli päevikupidamine. Käisime külas Rocca al Mare Roostiku kooli lastel.

Uuringud näitavad, et igapäevaste sündmuste kirja-pane on hästi kasulik. Õhtune mõtete ja sündmuste üles kirjutamine arendab mälu, aitab tunnetega toime tulla ning arendab lugemis- ja kirjutamisvõimet. Ja kui seda kõike teha veel käsitsi, on kasutegur eriti suur. Samuti on kirjandusest teada-tuntud raamatud, mis kirja pandud päevikuvormis. Alati polegi tegemist kellegi päris päevikuga, vaid kirjanik on oma raamatule sellise vormi valinud. Mõelge näiteks Äpardi-päevikutele! Koolikohtumisel rääkisime päevikute test ja proovisime ka ise kaht kirjutamis-harjutust. Kõigepealt võtsime ette pildid tundmatutest tegelastest ja kirjutasime väljamõeldud päevikusis-skandeid, mille autorid oleksid justkui need tegelased. Seejärel kihutasime ajamasinaga aastasse 2035 ja igaüks püüdis fantaseerida, milline oleks tema elu just siis. Sündisid päevikusis-skanded ja pildid tulevikust.

Kui soovid liituda Hea Lapse klubiga, võta ühendust [klubi@healaps.ee!](mailto:klubi@healaps.ee) Kord kuus saab juhendaja põhjaliku töökava loovharjutustega.

Joonistasid Roostiku kooli lapsed
Fotod Kaja Komissarov

AUHINNA- SADU

Hei, sõbrad ja sugulased!

Teeme teatavaks jaanuari võistluste auhinna-
saajad. Võitjatega võtame ühendust!

Tore, et saatsite meile palju motosid ja tunnus-
lauseid aastaks 2020. Nende hulgas on palju
häid mõtteid, mida meeles hoida ja meelde
tuletada. Valiku lausetest leiame ka järgmise kuu
Heast Lapsest.

Insplay kristallikasvatamise komplektid võitsid
Juss Petrov Põlvamaalt, **Ann-Katriin Laagus**
Rakverest ja **Paldiski Põhikooli 2. klass**.

Soovime võitjaile põnevat kristallikasvatamist!
Ristsõna lahendamise eest saavad auhinna
Lennart-Samuel Talviku ja **Lillerin Tarbe**.

Nuputamise preemiaraamatute omanikeks
saavad **Ruuben Sildre** ja **Päikeriin Valinu**.
Selles ajakirjanumbris on juba uued võistlused
ja nuputamisülesanded!

Vastuseid ootame nagu ikka:

- * e-posti aadressil healaps@healaps.ee
- * postiaadressil Hea Laps, Voorimehe 9,
10146 Tallinn

Palun lisa vastusele oma vanus ja elukoht!

PALJU ÕNNE VÕITJATELE!

AITÄH KÕIGILE OSALEJATELE!

Ikka Teie
Triibu-Liine
Hea Lapse vapiloom

 insplay

TSIRKUS TÄNAVAL

Autor Thomas Scheileke

